

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**на тему: “Облік та аналіз доходів, витрат та фінансових результатів
фермерських господарств”**

Виконала: студентка групи ОО-41

спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Налисник Богдана Богданівна

Керівник: PhD, асист.

Кузьмін Т.Л.

Рецензент: к.е.н

Савків У.С.

Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	7
1.1 Сутність та значення доходів, витрат та фінансових результатів: економічний аспект.....	7
1.2 Класифікація доходів, витрат та фінансових результатів фермерських господарств	13
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів.....	18
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”	25
2.1 Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства	25
2.2 Методика здійснення обліку доходів, витрат та фінансових результатів.....	31
2.3 Шляхи удосконалення обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів фермерського господарства.....	36
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ У ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”	43
3.1 Оцінка абсолютних та відносних показників доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства	43
3.2 Аналіз виробництва та рентабельності продукції фермерського господарства	49
3.3 Оцінка фінансового стану та напрямки його зміцнення в сучасних умовах господарювання.....	55
ВИСНОВОК.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах функціонування економіки, яка ґрунтується на ринкових принципах, однією з ключових цілей фермерських господарств є збільшення обсягу витрат і доходів. Економічна категорія витрат, яка визначає спосіб використання ресурсів підприємства, визначає його рентабельність і має важливе значення для аналізу різних аспектів діяльності.

Прибуток відіграє важливу роль у діяльності фермерського господарства, виступаючи основним каталізатором його розвитку. Він сприяє підвищенню якості продукції, модернізації технічно-матеріальної бази, відповідає за впровадження соціальних стандартів та реконструкцію господарства. Значуща роль прибутку в діяльності фермерського господарства залучає увагу до його розвитку і має великий потенціал для економіки. Зростання ефективності витрат на господарство забезпечує його конкурентоспроможність, сприяючи стійкому економічному зростанню фермерських господарств. Акуратний підхід до використання витрат та їх аналіз дозволяє ефективно управляти ресурсами господарства та підвищувати його рентабельність.

Предмет дослідження є організаційних та методичних аспектів, пов'язаних з обліком, аналізом витрат і доходів, а також фінансовими результатами в фермерських господарствах.

Об'єктом дослідження виступають фінансово-господарські операції у фермерському господарстві “Кут Хлібороба”.

Мета дослідження полягає у систематичному огляді науково-практичних та методичних положень, пов'язаних із організацією бухгалтерського обліку, аналізом доходів і витрат, а також фінансовими результатами фермерського господарства. Це досягається шляхом практичного аналізу та теоретичного вирішення проблем, що виникають у господарстві.

Виходячи із вище зазначеної мети, можна сформулювати наступні постановки завдань:

- дослідити сутність та значення доходів, витрат та фінансових результатів в економічному аспекті;
- викоремити класифікаційні ознаки доходів, витрат та фінансових результатів фермерських господарств
- сформуванати нормативно-правове регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів;
- вивчити організацію обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства;
- дослідити методикау здійснення обліку доходів, витрат та фінансових результатів;
- виокремити шляхи удосконалення обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів фермерського господарства;
- здійснити оцінку абсолютних та відносних показників доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства;
- провести аналіз виробництва та рентабельності продукції фермерського господарства;
- здійснити оцінку фінансового стану та напрямки його зміцнення в сучасних умовах господарювання.

У процесі дослідження використовувалися спеціальні і загальнонаукові **методи**, включаючи: системний аналіз, який дозволив розглянути фермерське господарство як складну систему з взаємозалежними елементами; діалектичний метод пізнання, що допоміг розглянути протиріччя та розвиток явищ у фермерському господарстві; використання системи окремих показників та оціночний метод дозволили провести аналіз різних аспектів фінансової діяльності господарства; методи наукової абстракції, індукції та дедукції були використані для узагальнення та формулювання загальних принципів та закономірностей; статико-економічний метод дозволив оцінити стан фінансових показників фермерського господарства в певний момент часу; методи причинно-наслідкового зв'язку і порівняння були застосовані для

встановлення залежностей між різними факторами та порівняння результатів дослідження зі стандартами або попередніми даними.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати щодо обліку витрат, доходів та фінансових результатів мають велике значення і будуть застосовані в діяльності фермерських господарств, а також для окремих видів майна та форм господарської діяльності у сільському господарстві.

Структура дипломної роботи передбачає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота займає 68 сторінок і містить 21 таблицю, 10 рисунків та 1 додаток. Список літератури включає 40 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

1.1 Сутність та значення доходів, витрат та фінансових результатів: економічний аспект

В сучасних умовах функціонування фермерських господарств неможливе без розуміння та ефективного визначення понять “доходи”, “витрати” та “фінансові результати”. Дані економічні індикатори стають визначальними для економічної життєздатності та розвитку аграрних підприємств, враховуючи їхню ключову роль у виробництві продукції та забезпеченні продовольчої безпеки країни. У даному контексті, осмислене ведення обліку та аналізу доходів і витрат є необхідністю, яка забезпечує не лише фінансову стабільність, але і сприяє удосконаленню стратегій управління та плануванню розвитку фермерських господарств.

Доходи, витрати та фінансові результати є важливими складовими економічної системи фермерських господарств, відіграючи значущу роль у формуванні їхньої фінансової структури та загального впливу на аграрний сектор. Акцент на цих аспектах є важливим не лише для внутрішнього управління господарствами, але й для забезпечення привабливості фермерського сектору перед інвесторами та банками. Таке глибоке розуміння фінансових показників сприяє створенню умов для стійкого розвитку агробізнесу та досягненню економічної витривалості в сучасних умовах глобалізації [1, с. 96].

Вчені-економісти різних країн світу, незалежно від того, у якому періоді вони проводили свої дослідження, розглядали категорію доходу у різноманітних аспектах. Категорія дохід є досі предметом інтенсивних дискусій між вченими різних галузей. Трактуювання поняття дохід наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення сутності поняття “дохід” різними вченими

Автор (джерело)	Трактування поняття
НП(С)БО-15 [2]	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
МСБО-18 [3]	Дохід визначається як зростання економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження або зростання корисності активів чи зменшення зобов'язань. Це призводить до зростання власного капіталу, за винятком випадків, пов'язаних із внесками учасників власного капіталу.
Бутинець Ф.Ф. [4, с.83]	Як економічна категорія, дохід (виручка) є неперервним потоком грошових коштів та інших значущих приростів протягом конкретного періоду часу, отриманих внаслідок реалізації конкретної продукції, товарів, робіт чи послуг.
Блонська В.І. [5, с. 118]	Дохід підприємства – це зростання, яке виникає внаслідок його економічної діяльності за конкретний період часу у вигляді економічних вигод, отриманих завдяки використанню в господарському процесі відповідних економічних ресурсів при умові існуючого рівня підприємницького ризику.
Байдик О. [6, с. 55]	Дохід виробництва формується з прибутків, отриманих від операцій, які не пов'язані з реалізацією продукції, таких як виручка від продажу основної продукції (робіт, послуг), основних засобів та іншого майна виробництва.
Шмиголь Н.М. [7, с. 223]	Дохід підприємства – це збільшення економічних вигід, що виникає внаслідок росту активів і/або погашення зобов'язань. Це призводить до залучення капіталу в організацію, за винятком внесків співучасників (власників майна). Дохід виникає внаслідок використання конкурентних ресурсів та економічних переваг в умовах виробничого ризику.

Проаналізувавши вище наведені судження, можна стверджувати, що дохід виступає економічною категорією та визнається в момент збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу за умови, що є можливість достовірної оцінки доходу. Цей процес відображає сутність фінансового стану та успішності діяльності суб'єкта господарювання, адже дохід є ключовим показником економічної

продуктивності. У сучасних західних та вітчизняних наукових дослідженнях дохід вивчається не лише з вищезазначених аспектів, але також розглядається як одна з ключових категорій у теорії оподаткування та податковому законодавстві.

Витрати представляють собою складне економічне явище, яке тісно пов'язане з усіма складовими процесу управління. Вони забезпечують безперебійність виробництва та мають важливий вплив на показники діяльності підприємства, особливо через свій вплив на рівень прибутку.

Витрати є значущою та складною економічною категорією, яка визначається особливо важливою роллю в управлінні підприємством в цілому. Це можна пояснити тим, що витрати суттєво впливають на фінансові показники підприємств, використовуються для формування цінової політики, відображають рівень технологічного та організаційного розвитку виробництва. Крім того, вони служать інструментом для оцінки ефективності господарювання через порівняння витрат із доходами.

В таблиці 1.2 наведено визначення категорії “витрати”, які систематизовані за різними підходами, в межах яких вони розглядаються. В літературних джерелах і законодавчих актах категорія “витрати” трактується по-різному, що свідчить про відсутність узгодженої точки зору серед науковців у цьому питанні. Узагальнюючи різноманітні трактування поняття “витрати” за різними підходами (ресурсно-виробничий, фінансово-грошовий, економічний, бухгалтерський, управлінський, маркетинговий, нормативно-правовий), можна відзначити, що навіть у межах одного підходу розуміння поняття "витрати" може дещо відрізнитися, проте вони мають спільний елемент.

Отже, "витрати" можна визначити як всі ресурси і фактори виробництва, які вимагають обліку та виражені в грошовій формі. Вони також використовуються в процесі господарської діяльності з метою отримання фінансового результату і необхідні для його аналізу, ухвалення управлінських рішень, а також виступають внутрішнім чинником формування цін.

Визначення сутності поняття “витрати” за різними підходами

Автор (джерело)	Трактування поняття
Ресурсно-виробничий підхід	
Бутинець Ф.Ф. [4, с. 94]	Спожиті ресурси або гроші, які необхідно витратити на придбання товарів, робіт і послуг.
Пушкар М.С. [8, с. 62]	Загальна вартість витрачених на виробництво товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).
Нормативно-правовий підхід	
НП(С)БО 16 [9]	Або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення власного капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
МСФЗ [10]	Витрати представляють собою скорочення економічних вигід протягом звітного періоду, яке відбувається через відтік чи зменшення активів, або через збільшення зобов'язань. Ці дії призводять до зменшення капіталу і не пов'язані із його розподілом між учасниками акціонерного капіталу.
Бухгалтерський підхід	
Прохар Н.В. [11, с. 157]	Витрати відображають зменшення економічних вигід у формі виведення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зниження власного капіталу (за винятком випадків, коли зменшення капіталу відбувається через його вилучення або розподіл власниками).
Лень В.С. [12, с. 201]	Ключовий елемент у фінансовій сфері підприємства, отже, важливо мати розуміння про послідовність їх проведення, обліку та розподілу.
Управлінський підхід	
Козак В.Г. [13, с.304]	Це одна з ключових категорій у сфері управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства. Для ефективного управління менеджером необхідна не лише інформація щодо витрат, але також відомості про витрати на конкретні елементи, такі як продукт, його партія, або надані послуги.
Нападовська Л.В. [14, с. 76]	Для управління виробничою собівартістю витрати на ресурси в процесі виробництва можна відображати за допомогою терміну "затрати". Цей термін визначається як зменшення економічних вигід протягом звітного періоду або збільшення зобов'язань підприємства, що призводить до зниження його капіталу.

Фінансові результати фермерських господарств визначають їхню фінансову ефективність та стабільність. Сутність цього поняття полягає у вимірюванні різниці між доходами та витратами фермерського господарства за певний період часу. Відповідно до визначення Бутинця Ф. Ф., фінансові результати підприємства відображають взаємозв'язок між доходами та витратами, який представлений у фінансовому звіті. Вони включають в себе прибуток або збиток господарства [4, с. 103].

Лондар С. Л. озглядає фінансові результати як зміну (приріст чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, який формується в процесі його підприємницької діяльності протягом звітного періоду [15, с. 83].

Мочерний А. Д. визначає це поняття як грошове вираження підсумків економічної діяльності організації чи її підрозділів у вигляді прибутків або збитків [16, с. 62].

Чебанова М. С. та Василенко С. С. розглядають фінансові результати як прибуток чи збиток, отриманий від діяльності підприємства [17, с. 125].

Отже, фінансовий результат підприємства визначається через порівняння доходів та витрат, що явно та кількісно відображає його результативність. Цей показник відображає зміни у власному капіталі, свідчачи про збільшення або зменшення вартості підприємства. Таким чином, визначення фінансового результату може бути сформульоване як показник діяльності суб'єкта господарювання, що розраховується як різниця між доходами та витратами, і спричиняє зміни в власному капіталі.

Міжнародна практика бухгалтерського обліку визначає фінансові результати з трьох різних позицій:

1. Перший підхід базується на розумінні фінансового результату як різниці між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду. Ця різниця виникає зі співвідношення загальної вартості майна суб'єкта господарювання та загальної суми зобов'язань та внесків власників.

2. Другий підхід ґрунтується на порівнянні доходів та витрат діяльності протягом звітного періоду.

3. Третій підхід визначає фінансовий результат як різницю між обсягом власного капіталу на початок та обсягом власного капіталу на кінець звітного періоду.

У вітчизняній практиці бухгалтерського обліку розрізняють три аспекти до розуміння сутності фінансових результатів: податковий, управлінський та економічний, як показано на рис 1.1.

Вітчизняна практика бухгалтерського обліку виділяє три підходи до визначення сутності фінансових результатів: податковий, управлінський та економічний (рис. 1.1).

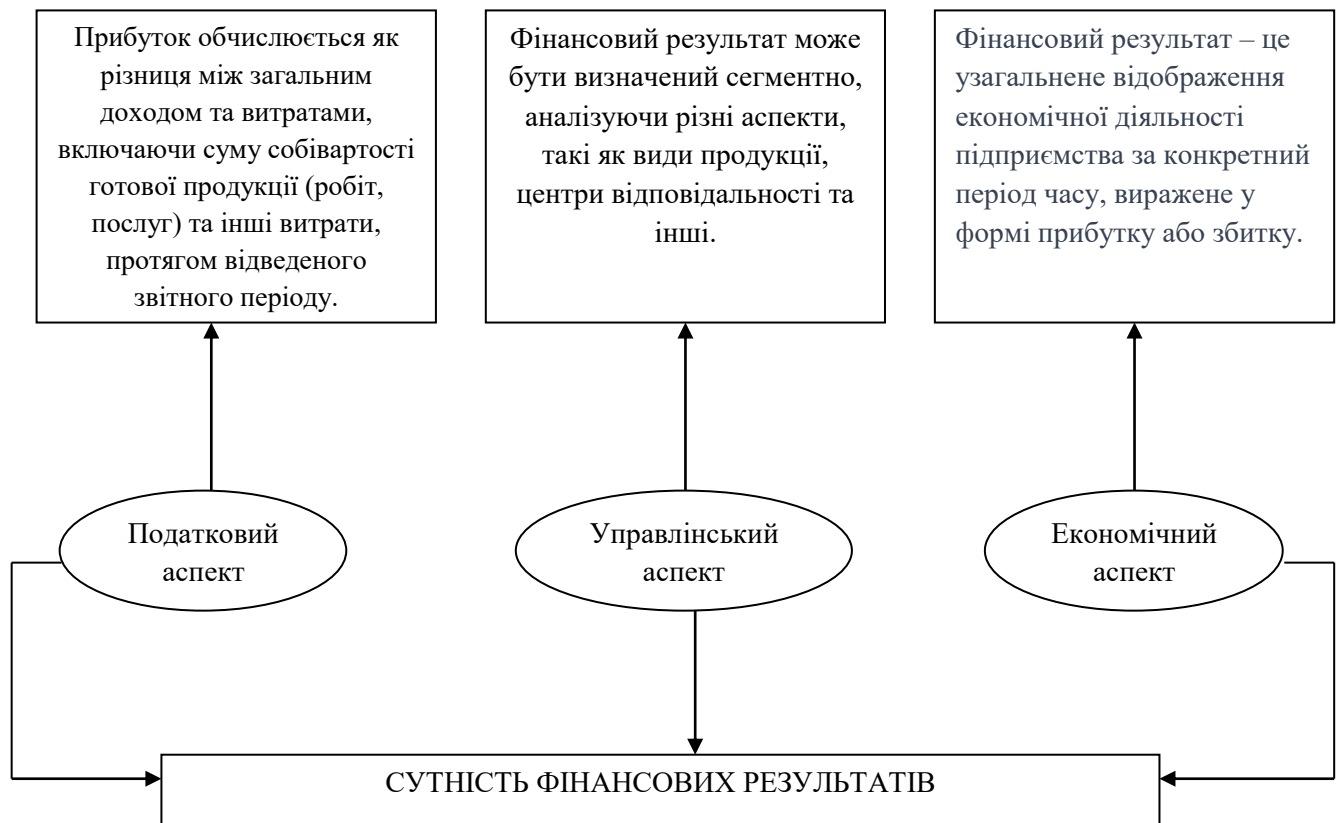

Рис. 1.1 Підходи до трактування поняття фінансових результатів

Доходи і витрати взаємодіють, впливаючи на фінансовий результат, який в свою чергу є показником фінансового стану підприємства. Оптимальне управління цими факторами дозволяє досягати прибутковості та стійкості

фермерського господарства, забезпечуючи його успішне функціонування в умовах ринкової конкуренції. Ретельний аналіз та раціональне використання ресурсів, а також правильне визначення фінансових результатів, становлять основу стійкого розвитку фермерських господарств у сучасному господарському середовищі.

1.2 Класифікація доходів, витрат та фінансових результатів фермерських господарств

Відповідно до сучасних систем управління фермерське господарство може створити власний систематизований підхід до класифікації доходів, витрат та фінансових результатів, що буде більш адаптованим до різних потреб управління. Розподіл доходів за різними критеріями є ключовим аспектом для кожної сфери фермерської діяльності. Особливо важливою є систематизація доходів за видами діяльності, оскільки існують різні точки зору на пов'язані з різними витратами аспекти фінансової чи інвестиційної діяльності. Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку “Загальні вимоги до фінансової звітності”, сфера фермерського господарства класифікується як звичайна діяльність, яка в свою чергу може поділятися на інші види.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”, визначені доходи в бухгалтерському обліку поділяються на такі категорії: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг); чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) є основним доходом, отриманим від продажу товарів, виконання робіт або надання послуг, і не враховує знижки, повернення продукції, яка була раніше продана або придбана, а також непрямі податки і збори (такі як податок на додану вартість, акцизний збір і т.д.) [18, с. 63].

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) формується шляхом врахування доходу від реалізації конкретної продукції, товарів, робіт, послуг після врахування знижок, вартості поверненої раніше купленої-проданої продукції, доходів, що належать згідно з договорами комітентам, а також податків і зборів.

Інші операційні доходи включають суми доходів від операційної діяльності фермерського господарства, за винятком чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

До фінансових доходів включають відсотки, дивіденди та інші отримані доходи від фінансових інвестицій (за винятком тих, які відображаються за методом участі в капіталі).

Інші доходи включають дохід від неопераційних курсових різниць, дохід від реалізації фінансових інвестицій та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю фермерського господарства.

Визначення класифікації доходів фермерського господарства є ключовим аспектом в бухгалтерському обліку. З метою поліпшення управління фермерським господарством можна запропонувати загальну класифікацію доходів, яка представлена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація доходів фермерського господарства

Напрямок використання	Ознака класифікації	Вид доходу
Для обліку	За видами діяльності	Доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
	За ринками збуду	За географічними сегментами
	За видами продукції	Виходячи із товарної групи
	За віднесенням до звітних періодів	Доходи минулих періодів, поточні доходи, доходи майбутніх періодів.
Для управлінських рішень	За впливом управлінських рішень	Релевантні, нерелевантні
	За регулярністю отримання	Систематичні, разові
	За ступенем регулювання	Контрольовані, неконтрольовані
	За центрами відповідальності	За центрами виникнення доходу, прибутку

На фермерському господарстві використовується класифікація витрат, яка вибирається відповідно до конкретних цілей і завдань, що були сформульовані та розроблені самим господарством [19, с. 132]. Ця класифікація функціонально формулюється з урахуванням загальноприйнятих критеріїв класифікації. Згідно НП(С)БО 16 “Витрати” витрати визнаються як витрати певного періоду одночасно з визнанням доходу, заради якого ці витрати були здійснені. Отже, під класифікацією витрат розуміється розділ їх за певними ознаками, класами та об'єктами, які встановлюють між собою певні закономірності (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація витрат фермерського господарства

Класифікаційна ознака	Види
В залежності від видів діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – витрати, які з'являються у процесі операційної діяльності – витрати, які з'являються у процесі інвестиційної діяльності – витрати, які з'являються у процесі
За економічним змістом	<ul style="list-style-type: none"> – матеріальні витрати – витрати на оплату праці – відрахування на соціальні заходи – амортизація – інші витрати
За способом включення до собівартості	<ul style="list-style-type: none"> – прями – непрями
За ступенем залежності від обсягів діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – постійні – змінні
За центрами відповідальності	<ul style="list-style-type: none"> – витрати виробництва – витрати дільниці – витрати цеху
За відношенням до звітнього року	<ul style="list-style-type: none"> – витрати поточного року – витрати минулого року – витрати майбутнього року

Операційні витрати фермерського господарства включають витрати матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів, які виражені в грошовій формі та спрямовані на реалізацію операційної діяльності

господарства. Серед цих різновидів витрат особливе значення мають операційні витрати, оскільки вони на найбільший рівень розголошують сутність діяльності фермерського господарства. Ці витрати часто вважають вартістю проведення господарської діяльності господарства. Термін "собівартість" найчастіше пов'язаний саме із операційною діяльністю [20, с. 74].

Собівартість продукції є грошовим вираженням витрат на господарську діяльність та реалізацію товарів. Таким чином, використання собівартості продукції спрямоване на аналіз виробничих процесів і ефективність введення економічних етапів, а також визначення ціни продукції. Згідно НП(С)БО 16 "Витрати" до виробничої собівартості відносять наступні витрати: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Крім витрат, які включаються до собівартості продукції, на фермерських господарствах також існують витрати, пов'язані з операційною діяльністю, але не включаються до собівартості. Ці витрати є витратами звітного року, які негайно враховуються в фінансовому результаті (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Витрати, що пов'язані з операційною діяльністю і не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

Класифікація фінансових результатів є одним із ключових аспектів в організації обліку господарської діяльності. Цей процес допомагає врегулювати та систематизувати фінансову інформацію, роблячи її зрозумілою та корисною для прийняття рішень. Класифікація дозволяє групувати фінансові результати за певними категоріями, що спрощує аналіз та звітність. Узагальнивши існуючі підходи, можна запропонувати класифікацію фінансових результатів, що надається у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Класифікація фінансових результатів фермерського господарства

Класифікаційна ознака	Види
За значенням підсумкового результату господарювання	– прибуток – збиток
За видами діяльності	– від операційної діяльності – від інвестиційної діяльності – від фінансової діяльності
За процесом формування	– валовий прибуток (збиток) – прибуток до оподаткування – чистий прибуток (збиток)
За періодом формування	– минулий – звітний – майбутній
Для цілей управління	– горизонтальне групування – вертикальне групування

Така систематизація фінансових результатів включає ключові ознаки, спрямовані на збільшення та забезпечення аналітичної інформації щодо грошових показників компанії. Наприклад, класифікаційна ознака, спрямована на розширення аналітичних можливостей управлінського обліку, рекомендує використовувати вертикальне та горизонтальне групування. Така класифікація включає принципові ознаки для забезпечення і збільшення аналітичності інформації у фінансових результатах господарської діяльності. Горизонтальний метод складання фінансових результатів передбачає вивчення витрат, доходів і фінансових результатів в розрізі їх видів на рівні компанії в цілому. Вертикальний принцип формування фінансових результатів забезпечить

достовірні аналітичні дані, дозволяючи перевіряти та управляти витратами і доходами в рамках їх видів на рівні відповідальності за класом.

1.3 Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів

В умовах сучасного економічного середовища нормативно-правове регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів визнається ключовим елементом ефективного функціонування підприємств. Законодавчі акти, які стосуються фінансової звітності та обліково-аналітичної діяльності, визначають стандарти і вимоги, спрямовані на забезпечення якісного, надійного та порівняльного обліку. Це створює основу для об'єктивного аналізу економічної діяльності, прийняття управлінських рішень та взаємодії зі зацікавленими сторонами.

Нормативно-правове забезпечення зі сторони держави та визначення відповідних стандартів на міжнародному рівні є необхідними для ефективного функціонування різних господарюючих суб'єктів. У зв'язку з цим, відбувається створення системи обліку витрат, доходів і фінансових результатів у господарській діяльності фермерських господарств на основі встановлених нормативно-правових рамок.

Нормативно-правове забезпечення обліку представляє собою комплекс нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання та забезпечення ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку у Міністерстві фінансів України, а також в інших відомствах та міністерствах. Законодавчі норми, які визначають діяльність суб'єктів господарювання в сферах фінансів, трудових відносин та господарювання, визнають облік витрат та доходів фермерських господарств та підпорядковують його чотирирівневій системі документів, що розглядається на рисунку 1.3.

Рис. 1.3 Рівні нормативно-правового регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів

У сучасних умовах функціонування фермерських господарств важливо визнати, що їхня фінансова стабільність і ефективність невіддільні від належного нормативно-правового забезпечення. Застосування відповідних законодавчих актів у сфері фінансів, трудових відносин і господарювання визначає облік витрат і доходів на фермерських господарствах. Це забезпечення постійно адаптується до змін у політичному, економічному, соціальному та інших сегментах, і знаходиться у стані постійних трансформацій.

Організація нормативно-правового забезпечення облікового процесу стає ключовою функцією, особливо в контексті обліку витрат і доходів на фермерських господарствах. Цей підхід сприяє забезпеченню необхідного регулюючого фреймворку, який дозволяє господарствам ефективно управляти своєю фінансовою діяльністю, враховуючи всі аспекти мінливого соціально-економічного середовища.

На сьогоднішній день огляд нормативно-правової бази з обліку доходів і витрат вказує на те, що ключову роль у регулюванні цієї сфери відіграють ряд законодавчих актів та нормативних документів. Серед них можуть бути визначені наступні основні джерела нормативно-правового забезпечення: Податковий кодекс України [21], Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [22], Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [23], Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” [2], Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” [9], Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 1,12,18,23 та 41, Концептуальна основа фінансової звітності [25] тощо.

Перший рівень нормативно-правового забезпечення обліку, який можна охарактеризувати як законодавчий, спрямований на формування та узагальнення ключових аспектів бухгалтерського обліку. На цьому рівні регулюються основні принципи, завдання та організаційні аспекти обліку. Важливою частиною цього рівня є визначення понять і термінів, пов'язаних із бухгалтерією, а також засад подання фінансової звітності.

Податковий кодекс України визначає основні норми та принципи, що стосуються обліку доходів, витрат та фінансових результатів для підприємств та громадян. Цей законодавчий акт встановлює обов'язкові вимоги та порядок ведення обліку, спрямовані на забезпечення коректного оподаткування та визначення оподаткованого прибутку [21].

Щодо доходів, Податковий кодекс чітко визначає різні види прибутків, які підлягають оподаткуванню. Це може включати прибуток від підприємницької діяльності, інвестиційні доходи, заробітну плату та інші джерела прибутку. Також Податковий кодекс встановлює правила та умови, за якими підприємства можуть враховувати витрати при розрахунку оподаткованого прибутку. Це включає витрати на оплату праці, придбання товарів і послуг, амортизацію та інші необхідні витрати. У визначенні фінансових результатів, Податковий кодекс враховує різницю між доходами та

витратами, що дозволяє визначити оподатковуваний прибуток. Такий підхід є ключовим для належного розрахунку податків та забезпечення фінансової прозорості.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” визначає ключові норми та положення, що стосуються обліку доходів, витрат та фінансових результатів для суб'єктів господарювання. Цей закон виступає фундаментальним документом, що регулює бухгалтерську діяльність та визначає стандарти для складання фінансової звітності [22].

Даний нормативно-правовий акт встановлює обов'язковість ведення бухгалтерського обліку всіх операцій, пов'язаних з отриманням прибутку. Забезпечується облік різних джерел доходів, таких як продаж товарів чи послуг, інвестиційний дохід, а також інші фінансові надходження. Щодо витрат, закон визначає правила реєстрації різних видів витрат, включаючи оплату праці, закупівлю матеріалів та послуг, амортизацію активів і інші витрати, пов'язані з господарською діяльністю.

Другий рівень нормативно-правового забезпечення обліку – це нормативний рівень, який визначає конкретні правила та вимоги забезпечення повної, своєчасної та точної інформації щодо фінансових результатів. На цьому рівні встановлюються норми, спрямовані на правильне подання цієї інформації у фінансовій звітності. Це включає визначення конкретних форм, термінів, порядку викладання даних та інші аспекти, які допомагають стандартизувати процес фінансового звітування.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” виступає ключовим документом, який регулює облік доходів, витрат та фінансових результатів в бухгалтерській системі. Цей стандарт визначає загальні принципи та норми, які повинні дотримуватися суб'єктами господарювання при формуванні та поданні фінансової звітності [23].

Національне положення бухгалтерського обліку 15 “Дохід” визначає чіткі принципи та стандарти для обліку доходів в бухгалтерському обліку

підприємств. Цей стандарт надає важливий фреймворк для визнання та відображення різних видів доходів у фінансовій звітності з метою забезпечення об'єктивності та порівнянності фінансових результатів різних підприємств [2].

Однією з ключових особливостей регулювання обліку доходів за цим стандартом є визначення моменту визнання доходу. Національне положення встановлює, що дохід повинен бути визнаний та відображений в фінансовій звітності того періоду, коли він зароблений та контроль над ним передано клієнту чи отримано платежі від покупця.

Національне положення бухгалтерського обліку 16 “Витрати” є важливим нормативним документом, що визначає засади та стандарти для обліку витрат в бухгалтерському обліку підприємств. Цей стандарт регулює процес визнання та відображення різноманітних видів витрат у фінансовій звітності, забезпечуючи порівнянність та достовірність фінансових результатів [9].

Однією з ключових аспектів положення є визначення моменту визнання витрат. Відповідно до цього стандарту, витрати повинні бути визнані у тому періоді, коли вони виникають та їх можна об'єктивно виміряти. Це допомагає забезпечити, що витрати відображають реальний стан фінансових зобов'язань підприємства.

План рахунків з бухгалтерського обліку визначає систему класифікації рахунків, яка використовується для обліку різних фінансових операцій у підприємствах. У плані рахунків визначено конкретні рахунки для обліку різних видів доходів [26]. Аналогічно до доходів, план рахунків визначає рахунки для обліку різних видів витрат.

Третій рівень – методичний, передбачає рекомендаційний характер первинної документації. На цьому рівні визначаються точні вказівки та рекомендації щодо конкретних питань обліку фінансових результатів. Ці документи можуть включати методичні матеріали, які роз'яснюють конкретні аспекти обліку та надають деталізовані рекомендації.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку визначає конкретні кроки та правила для обліку доходів, витрат та формування

фінансових результатів у рамках підприємства [27]. Цей документ надає детальні вказівки для коректного використання рахунків, зазначених у плані, та регулює ключові аспекти бухгалтерського обліку. В інструкції розглядається класифікація рахунків, де чітко визначається, які рахунки відповідають за облік доходів та витрат

Четвертий рівень – організаційний, відображається у вигляді локальних форм та інструкцій, які формують основні правила організації обліку із використанням поступових форм і факторів ведення обліку. Ці документи визначають характер діяльності фермерського господарства та надають чіткі вказівки щодо виконання облікових операцій з врахуванням специфіки галузі.

Облікова політика виступає важливим документом у фінансовому управлінні підприємства, де вона визначає норми та процедури обліку, які використовуються в діяльності. Облікова політика також розглядає методи визнання доходів та витрат, вказуючи на підходи до визначення справедливої вартості та інших оцінок. Вона визначає, як обчислюються та представляються фінансові результати, зокрема, прибуток або збиток, а також структуру фінансової звітності та форму представлення результатів діяльності.

Для покращення законодавства України щодо обліку витрат і доходів фермерського господарства та їх використання можна виконати наступні завдання:

1. Провести інвентаризацію всіх нормативно-правових актів, які мають взаємозв'язок з обліком витрат та доходів, з метою виявлення повторення об'єктивних даних.

2. Застосувати нормативно-інформаційну базу фермерського господарства з питань обліку доходів і витрат, що виникли протягом поточного року.

3. Головним бухгалтерам слід вести робочі записи щодо нормативно-правових актів та ділитися цими записами з іншими особами через бухгалтерські публікації.

Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів є важливою складовою фінансової структури будь-якого господарюючого суб'єкту. Даний акт визначається не лише необхідністю відповідності законодавству, а й забезпечує точний та систематизований облік господарської діяльності. Регулятивна база створює платформу для стабільного функціонування бухгалтерського обліку, сприяє контролю та дозволяє здійснювати аналіз, що є ключовим для прийняття управлінських рішень та оптимізації фінансового стану суб'єкту господарювання. Таке регулювання стає фундаментом впровадження ефективних методів аналізу фінансових показників, що сприяє підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”

2.1 Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства

Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства є важливим аспектом ефективного управління аграрним бізнесом. В контексті зростаючої конкуренції, ринкових умов та складності сільськогосподарського виробництва, правильний облік та аналіз фінансових даних стають ключовими для успішного функціонування господарства. Систематичний контроль над доходами та витратами дозволяє забезпечити ефективне використання ресурсів, визначити стратегічні напрямки розвитку та прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Забезпечення належного обліку господарських операцій вимагає впровадження сучасних підходів та технологій. Використання спеціалізованих програмних засобів та інформаційних систем спрощує процес обліку та аналізу, дозволяючи оперативно отримувати необхідну інформацію для управлінських рішень. Впровадження ефективних систем обліку створює основу для розроблення стратегій збалансованого розвитку, забезпечуючи стабільність та прибутковість фермерського господарства в умовах сучасного ринкового середовища [28, с. 82].

Дослідження особливостей організації та методики обліку й аналізу проводилося на прикладі господарської діяльності фермерського господарства “Кут Хлібороба” (далі – ФГ “Кут Хлібороба”), яке здійснює виробничу, комерційну та інші види діяльності з метою забезпечення прибутку шляхом задоволення суспільних потреб у товарах та послугах. Система оподаткування – єдиний податок для платників третьої групи – 3 відсотки доходу і сплата ПДВ.

Організація бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах ФГ “Кут Хлібороба” ґрунтується на вимогах Закону України “Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 № 996-ХІ, національних стандартів бухгалтерського обліку, затверджених наказами Міністерства фінансів України, та інших відповідних нормативних актів. Для забезпечення єдності методологічних принципів та методів бухгалтерського обліку та фінансової звітності на підприємствах ФГ “Кут Хлібороба” використовуються відповідні нормативні вимоги.

На ФГ “Кут Хлібороба” діє централізована система бухгалтерського обліку, яка включає створення на підприємстві єдиного облікового центру, відповідального за всі аспекти облікового процесу, що відбуваються в рамках центральної бухгалтерії. У відповідних господарських підрозділах ФГ "Кут Хлібороба" фіксується та документується кожна проведена операція відповідно до встановленого графіку документообороту. Отримані документи подаються до центральної бухгалтерії, де після ретельної перевірки та обробки вони стають основою для ведення синтетичного та аналітичного обліку. Напри завершенні звітного періоду центральна бухгалтерія складає баланс та інші фінансові та статистичні звіти на основі отриманих даних з синтетичного та аналітичного обліку.

Головний бухгалтер несе відповідальність за кілька ключових аспектів управління бухгалтерським обліком на підприємстві. Він відповідає за забезпечення дотримання на підприємстві уніфікованих методологічних принципів бухгалтерського обліку та своєчасного складання та подання фінансової звітності відповідно до встановлених строків [29, с. 99]. Також до його обов'язків входить організація контролю за відображенням всіх господарських операцій у бухгалтерському обліку та участь у вирішенні питань, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від псування активів підприємства. Крім того, він забезпечує проведення перевірок стану бухгалтерського обліку в філіях, представництвах та відділеннях підприємства, забезпечуючи єдність та точність облікової інформації в усіх структурних підрозділах.

На ФГ “Кут Хлібороба” прийнята комп’ютеризована форма бухгалтерського обліку, яка сформована на основі журнально-ордерної форми, з використанням програми “Вас Бухгалтерія”. Дана система дозволяє автоматизувати багато процесів бухгалтерського обліку, забезпечуючи швидкий та точний облік господарських операцій, ефективний контроль за фінансовою діяльністю підприємства та покращення звітності. Впровадження комп’ютеризованої системи сприяє підвищенню продуктивності роботи бухгалтерського відділу та забезпеченню надійності та точності фінансової звітності.

Фінансові результати визначаються шляхом систематичного узагальнення всіх фінансових операцій господарства відповідно до їх структури. Цей процес включає закриття всіх рахунків доходів і витрат на рахунок 79 “Фінансові результати”. Дебет цього рахунку відображає витрати, а кредит – доходи. Для визначення доходу від робіт, пов’язаних з реалізацією основних господарських операцій, господарство використовує такі рахунки:

- 70 “Дохід від реалізації”;
- 71 “Інший операційний дохід”;
- 74 “Інші доходи”.

Рис. 2.1 ілюструє основні аспекти визнання доходів і витрат згідно з національними нормативними актами. Основним етапом у визначенні принципу нарахування та відповідності обліку є момент виникнення доходів. Це через те, що вони фігурують у фінансовому звіті та фінансових розрахунках у момент події, яка не пов’язана з отриманням або оплатою готівки.

Господарство використовує наступні рахунки 9-го класу для обліку різних видів витрат:

- 90 “Собівартість реалізації”;
- 92 “Адміністративні витрати”;
- 93 “Витрати на збут”;
- 94 “Інші витрати операційної діяльності”;
- 97 “Інші витрати”.

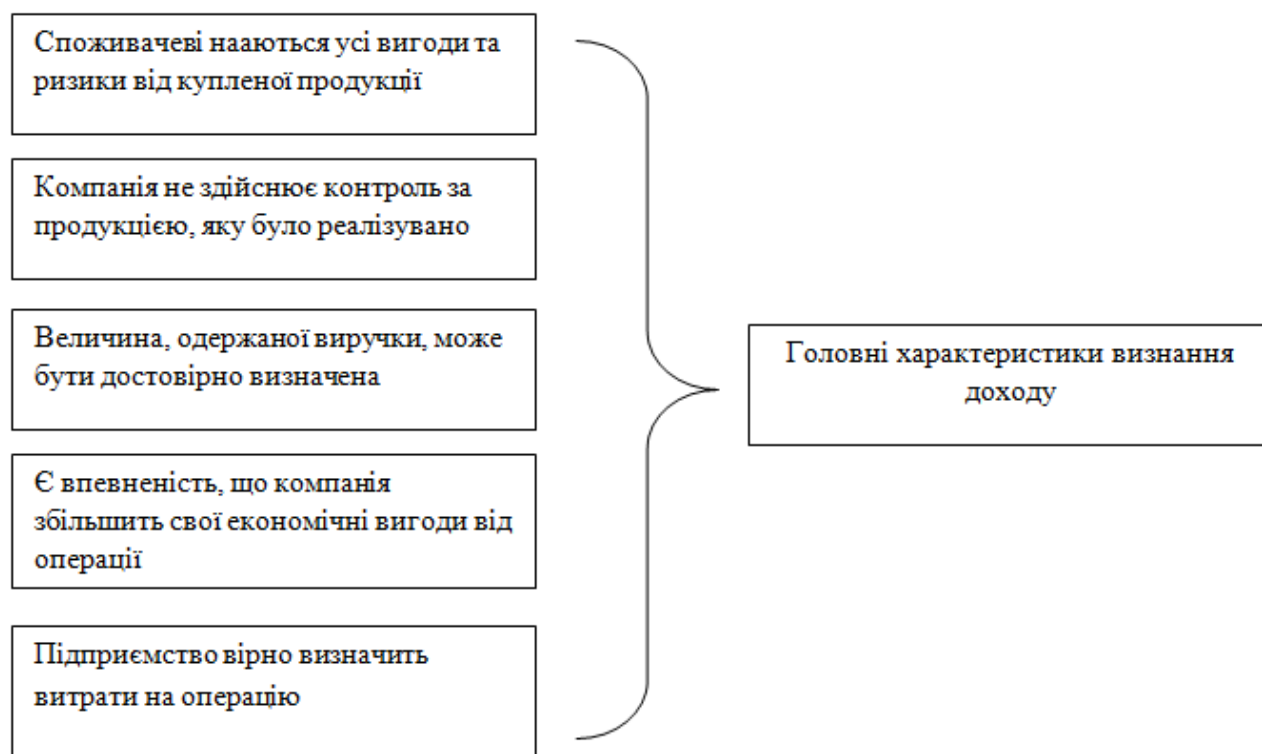

Рис. 2.1 Характеристики визнання доходу фермерським господарством “Кут Хлібороба”

На ФГ “Кут Хлібороба” відкриває субрахунки для рахунку обліку фінансових результатів 79 “Фінансові результати”:

- 791 “Результат операційної діяльності”: призначений для визначення прибутку чи збитку за основними видами діяльності суб’єкта господарювання;
- 793 “Результат іншої діяльності”: призначений для визначення прибутку чи збитку від іншої діяльності суб’єкта господарювання.

Таким чином, на ФГ “Кут Хлібороба” організація обліку фінансових результатів здійснено таким чином, що підсумки господарських операцій узагальнюються на рахунку 79 “Фінансові результати”, що містять актуальну, доступну та вірну інформацію (рис. 2.2).

Крім того, правильна організація обліку фінансових результатів є важливим елементом забезпечення фінансової дисципліни та відповідності до вимог законодавства. Вона дозволяє не лише ефективно вести бухгалтерський

облік, але й забезпечує довіру як з боку власників та інвесторів, так і з боку контролюючих органів і податкової служби. Такий підхід до обліку фінансових результатів сприяє підвищенню прозорості та надійності фінансової звітності, що є ключовими факторами успішного функціонування будь-якого підприємства.

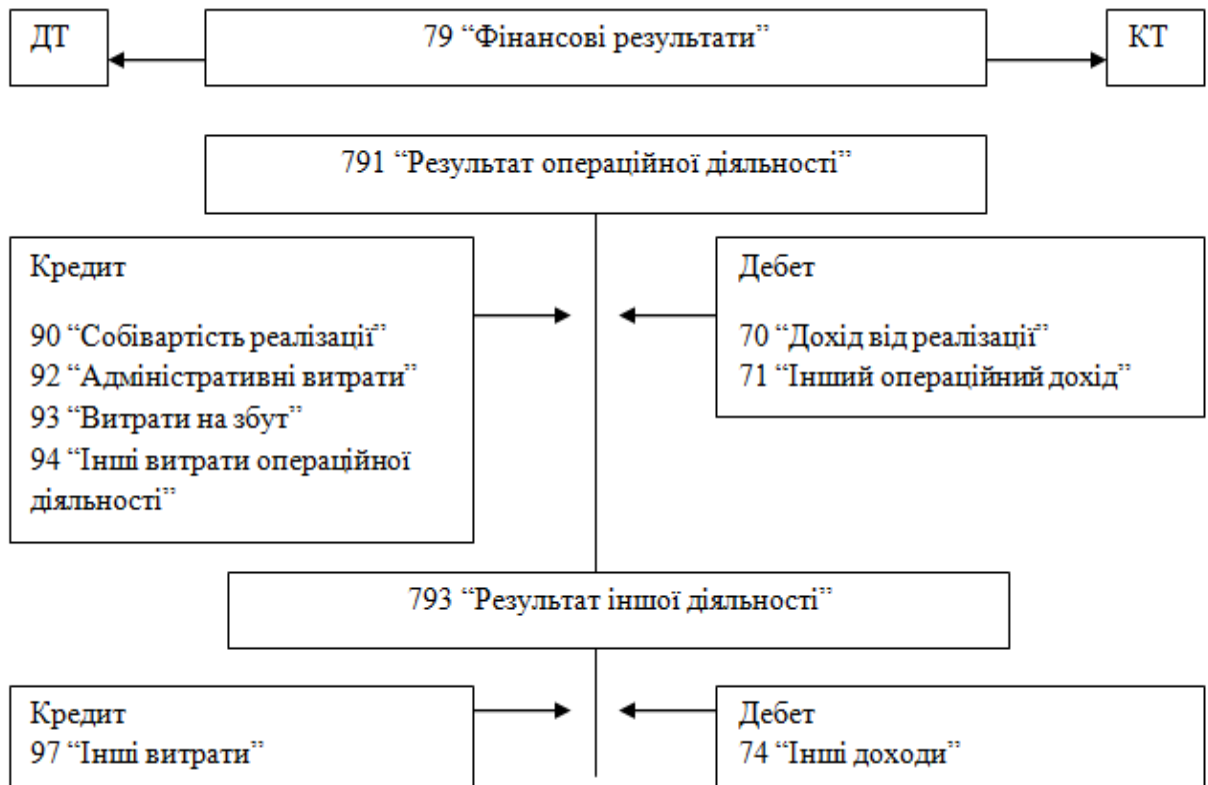

Рис. 2.2 Відображення організації обліку доодів, витрат та фінансових результатів ФГ “Кут Хлібороба”

Використання субрахунків дозволить чітко відокремити та об'єктивно визначити фінансові результати діяльності компанії, що далі будуть відображені та систематизовані у фінансовій звітності. Це допоможе зрозуміти сутність чистого прибутку або збитку суб'єкта господарювання.

На ФГ “Кут Хлібороба” система обліку фінансових результатів спроектована таким чином, щоб забезпечити надійну, доступну та актуальну інформацію про витрати та доходи. Особливість полягає в тому, що дані про фінансові результати розбиваються за видами діяльності компанії. Ця

деталізація відображається у подальшій оцінці результатів роботи підрозділів та служить базою для управлінських рішень.

Для ефективного обліку фінансових результатів необхідно встановити відповідні засоби та процедури в обліковій політиці. Наказ про облікову політику визначає внутрішні правила господарства, повністю відображаючи всі аспекти бухгалтерського обліку. Це стосується як формування фінансових результатів, так і загального ведення бухгалтерського обліку [30, с. 24].

При затвердженні конкретних методів обліку у обліковій політиці на поточний рік, суб'єкт господарювання забезпечує раціональність процесу, скорочує час і складність складання фінансової звітності, і гарантує, що обрані методи відповідають очікуваним результатам діяльності господарства. Документ, який містить вказівки щодо формування фінансових результатів, повинен бути ясным та систематичним. Крім того, наказ про облікову політику повинен включати інформацію про доходи та витрати, що передбачає чітке визначення об'єктів бухгалтерського обліку.

Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства є ключовим етапом у забезпеченні ефективного управління та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Правильна організація цього процесу дозволяє не лише відстежувати фінансову діяльність господарства, а й аналізувати його ефективність, визначати перспективні напрямки розвитку та уникати фінансових ризиків. Важливим елементом є диференціація доходів та витрат за окремими видами діяльності, що дозволяє отримати більш точну картину фінансового стану господарства та вчасно коригувати стратегію управління.

Крім того, належна організація обліку фінансових результатів сприяє підвищенню фінансової дисципліни та довіри соціальних партнерів та інвесторів. Чітке відображення доходів, витрат та фінансових результатів у звітній документації гарантує доступність та достовірність інформації для всіх зацікавлених сторін. Такий підхід дозволяє фермерським господарствам не

лише ефективно управляти своєю діяльністю, а й забезпечує стабільність та довіру у відносинах з партнерами та споживачами.

2.2 Методика здійснення обліку доходів, витрат та фінансових результатів

В сучасних умовах ефективне управління господарською діяльністю є однією з ключових умов успішної діяльності будь-якого підприємства чи організації. Одним із важливих аспектів цього управління є методика здійснення обліку доходів, витрат та фінансових результатів. Ця методика визначає способи та принципи реєстрації та аналізу фінансової діяльності підприємства, що дозволяє забезпечити об'єктивну картину фінансового стану, приймати обґрунтовані управлінські рішення та прогнозувати подальший розвиток. В цьому вступі ми розглянемо основні аспекти методики обліку доходів, витрат та фінансових результатів, а також їх важливість для успішного функціонування підприємства [31, с. 47].

Сучасні умови управління в Україні потребують детального аналізу всіх аспектів бізнес-процесів, що реалізуються у суб'єктів господарювання. Особлива увага приділяється результатам діяльності та факторам, які впливають на їх формування. Ключовим питанням є оцінка ефективності та користь ведення бухгалтерського обліку у контексті фінансових результатів кожного підприємства, незалежно від його організаційної структури. Нині ці питання стають особливо актуальними через порівняння національних стандартів з міжнародними та поступову трансформацію від одного до іншого.

Зміни у бухгалтерському обліку відбуваються через перетворення у структурі формування інформації про витрати, доходи компанії та, нарешті, її фінансові результати. Один із найважливіших аспектів у цьому процесі – це час визначення показника фінансових результатів. Загальний результат порівняння визнаних доходів і витрат становить собою основу для отримання фінансових результатів, що вимагає ретельного розуміння природи об'єктів

бухгалтерського обліку та їх раціональної ідентифікації, щоб забезпечити надійність та інформативну цінність для користувачів.

У ФГ “Кут Хлібороба” облік витрат з усіх видів діяльності здійснюється та відображається в бухгалтерському обліку за допомогою створення первинних документів та формування бухгалтерських записів. Витрати, що виникають внаслідок операційної та іншої діяльності суб’єкта господарювання, фіксуються та підсумовуються на рахунках класу 9 “Витрати діяльності”. Рахунки цього класу є активними та транзитними: дебет відображає визнані витрати з діяльності, а кредит – їх списання на фінансовий результат. У кінці звітнього періоду залишки на рахунках цього класу відсутні, оскільки вони розраховуються та закриваються з метою отримання фінансового результату.

Таблиця 2.1 містить типовий облік витрат у ФГ “Кут Хлібороба”. Згідно з чинним законодавством, критерії доходу застосовуються окремо до кожної господарської операції. Проте іноді необхідно використовувати ці умови для окремих елементів однієї операції чи для деяких операцій в цілому. Відповідно до цього стандарту, до доходів не включаються такі складові як надходження грошових коштів від сплати податків, акцизів та інших обов’язкових платежів до бюджету; кошти, отримані за контрактами (комісійні, агентські); аванси за оплату товарів чи послуг; гарантійні завдатки, призначені для забезпечення повернення позики; суми, що належать іншим суб’єктам; а також надходження від розміщення цінних паперів. У разі, якщо основні умови визнання доходу визначені у П(С)БО 15, інші стандарти можуть допомогти уточнити ці умови.

Цей процес забезпечує точне відображення доходів у бухгалтерському обліку компанії та забезпечує відповідність з установленими стандартами обліку. Крім того, такий підхід дозволяє збирати та аналізувати інформацію про доходи з різних видів діяльності, що сприяє кращому управлінню фінансами та прийняттю обґрунтованих рішень. Завдяки закриттю рахунків доходів наприкінці періоду обліку, забезпечується чистота фінансової звітності та можливість відстеження доходів у кожному звітному періоді [32, с.54].

Таблиця 2.1

**Кореспонденції обліку витрат
у ФГ “Кут Хлібороба”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Списана вартість товарів, що були реалізовані	901	26
2	Нараховано оплату праці адміністративному персоналу	92	661
3	Здійснено суму нарахувань заробітної плати для працівників адміністрації	92	651
4	Сплачено за комунальні послуги адміністрації	92	685
5	Нараховано витрати на амортизацію будівель адміністрації	92	131
6	Здійснено нарахування амортизації для автомобілів збутового напрямку	93	131
7	Списано витрати на рекламу	93	685
8	Нараховано заробітну плату працівникам збуту	93	661
9	Здійснено суму нарахувань заробітної плати для працівників зайнятих збутом	93	651

Доходи від різних видів діяльності ФГ “Кут Хлібороба” відображаються в обліку через реєстрацію первинних документів та формування бухгалтерських проводок. Ця інформація відображається у класі 7 “Доходи і результати”. Рахунки цього класу є пасивними, і кредит даного рахунку вказує на формування доходу протягом звітного періоду, в той час як дебет показує списання доходу на рахунки фінансових результатів. В кінці періоду рахунки доходів повністю закриваються і не залишаються з балансу. Структура обліку доходів в ФГ “Кут Хлібороба” представлена у таблиці 2.2.

Фінансові результати підприємства формуються для кожної сфери його діяльності, аналізуючи витрати та доходи. Ця інформація узагальнюється на рахунку бухгалтерського обліку витрат під номером 79 “Фінансові результати”. Дебетова частина цього рахунку відображає закриття рахунків, пов'язаних з доходами, тоді як кредит відображає накопичення витрат. На завершення

періоду залишок переноситься на рахунок 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”.

Таблиця 2.2

**Кореспонденції обліку доходів
у ФГ “Кут Хлібороба”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Визначено прибуток від реалізації готової продукції покупцям та замовникам	361	701
2	Відображено виникнення податкового зобов'язання	701	641
3	Відображено заборгованість осіб перед господарством	375	719
4	Враховано прибуток у величині витрат, що були покриті коштами цільового фінансування	69	745

В таблиці 2.3 наведено типові кореспонденції з обліку фінансових результатів у ФГ “Кут Хлібороба”.

Таким чином, можна зазначити, що методи обліку доходів та витрат в процесі ведення бізнесу мають забезпечувати наступне:

- достовірну та точну інформацію про витрати та доходи суб'єкта господарювання;
- раціональну класифікацію доходів і витрат у відповідності до економічних потреб;
- оперативний та надійний облік доходів та витрат, а також точний розрахунок фінансових результатів діяльності господарства.

Подальший аналіз показує, що ефективний облік доходів та витрат є ключовим елементом успішного управління фінансами підприємства. Він дозволяє вчасно виявляти та аналізувати фінансові тенденції, що допомагає у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Правильно організований облік дозволяє виявляти потенційні проблеми та можливості для оптимізації витрат та збільшення доходів [33, с. 67].

Крім того, забезпечення точності та надійності обліку доходів та витрат сприяє підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та державні органи. Це важливо для здійснення фінансового моніторингу та забезпечення довгострокової стабільності та успішності підприємства. Тому вдосконалення методів обліку доходів та витрат є постійним процесом, спрямованим на підвищення ефективності управління фінансами та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Таблиця 2.3

**Кореспонденції обліку фінансових результатів
у ФГ “Кут Хлібороба”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Собівартість реалізованої готової продукції врахована у фінансовому результаті	79	901
2	Витрати адміністративного апарату списані на фінансовий результат	79	92
3	Витрати на збут продукції відображені у фінансовому результаті	79	93
4	Інші витрати операційної діяльності та інші витрати також списані на фінансовий результат	79	94
5	Списано на фінансовий результат інші витрати	79	97
6	Дохід від реалізації готової продукції та інші операційні доходи враховані у фінансовому результаті	701	79
7	Інший операційний дохід списано на фінансовий результат	719	79
8	Інші доходи відображено на фінансовий результат	745	79
9	Визначено фінансовий результат діяльності:	79	441
	- прибуток		
	- збиток	442	79

Подальший аналіз показує, що ефективний облік доходів та витрат є ключовим елементом успішного управління фінансами підприємства. Він дозволяє вчасно виявляти та аналізувати фінансові тенденції, що допомагає у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Правильно організований

облік дозволяє виявляти потенційні проблеми та можливості для оптимізації витрат та збільшення доходів.

Крім того, забезпечення точності та надійності обліку доходів та витрат сприяє підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та державні органи. Це важливо для здійснення фінансового моніторингу та забезпечення довгострокової стабільності та успішності підприємства. Тому вдосконалення методів обліку доходів та витрат є постійним процесом, спрямованим на підвищення ефективності управління фінансами та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

2.3 Шляхи удосконалення обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів фермерського господарства

У сучасних умовах економічної нестабільності та постійної конкуренції фермерські господарства стикаються з рядом викликів, серед яких ключовим є ефективно управління фінансовою діяльністю. Шлях до успіху для таких господарств лежить через постійне удосконалення обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів. В умовах розвитку цифрових технологій та зростаючої потреби в точній та оперативній інформації, фермерам необхідно розглядати нові підходи до обліку, які дозволять їм ефективно управляти господарством, приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати стабільний фінансовий розвиток.

У цьому контексті варто розглянути різноманітні методи та стратегії, спрямовані на покращення обліку фінансової діяльності фермерських господарств. Вдосконалення системи обліку доходів дозволить не лише ефективно визначати прибуток, але й ідентифікувати потенційні джерела доходів та розробляти стратегії їхнього збільшення. Паралельно, оптимізація обліку витрат сприятиме раціональному використанню ресурсів та зменшенню витрат, що відіграє ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності господарства [34, с. 92].

Упродовж декількох останніх років Україна переживає серйозну кризу, яка охоплює фінансовий, промисловий, економічний та соціальний сектори. Різне зниження ВВП, промислового виробництва, девальвація національної валюти і збільшення інфляції породжують негативні наслідки, розміщуючи Україну серед лідерів світового рейтингу за цими показниками. Це серйозно підірвало нормальне функціонування багатьох компаній, установ і інших організацій.

Криза суттєво позначилася на відносинах між реальним сектором економіки та кредитно-банківською системою. Кредитування суб'єктів господарювання стрімко зменшилося через зростання реальних процентних ставок, що ускладнило сплату боргів підприємствами.

Фінансові труднощі, що спровокувала криза, вплинули на операційну діяльність ФГ “Кут Хлібороба”. Для подолання неефективності у генерації прибутку, необхідно розробити та впровадити чітку стратегію управління прибутком на мікрорівні. Стратегічний аналіз допоможе керівництву вибрати найкращі та гнучкі підходи для розв’язання проблем і правильно вибрати місце та час для інвестицій з максимальною вигодою.

Однією з важливих труднощів, які стали перед ФГ “Кут Хлібороба”, є пошук та залучення нових збутових точок. В умовах місця, де розташоване господарство, це завдання виявляється складним через велику конкуренцію у сфері виробництві сільськогосподарської продукції. Потреба у працівниках також стала серйозною проблемою, оскільки значна частина персоналу покинула роботу через невідповідність заробітної плати ринковим цінам. Це обмежує можливості господарства в розширенні свого виробництва та привертанні нових клієнтів.

Існують кілька напрямків для удосконалення обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів ФГ “Кут Хлібороба” (рис. 2.3). Перший напрям – це вдосконалення існуючої системи обліку доходів та витрат. Вдосконалення системи обліку доходів та витрат є критично важливим для ефективного управління фінансами та ресурсами фермерського господарства.

Перш за все, це означає впровадження більш точних та деталізованих методів реєстрації доходів і витрат. Це може включати в себе автоматизацію облікових процесів за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке дозволяє точно відстежувати кожен транзакцію та витрату.

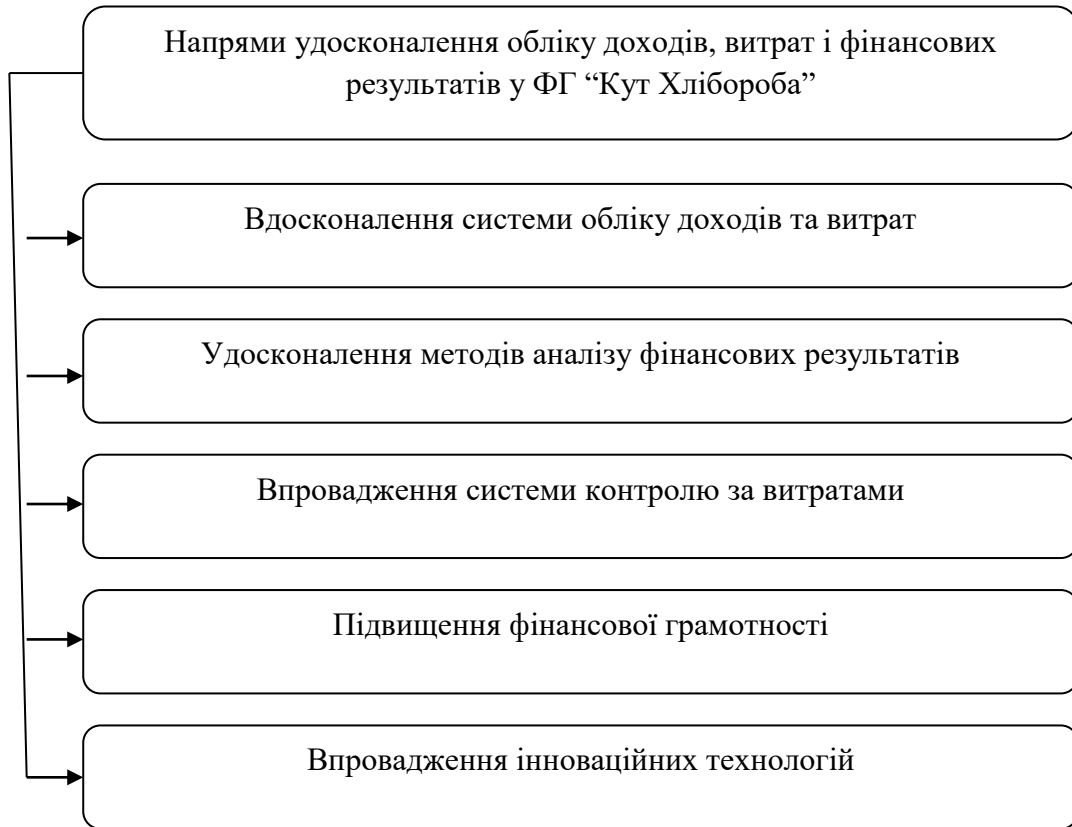

Рис. 2.3 Напрями удосконалення обліку доходів, витрат і фінансових результатів у ФГ “Кут Хлібороба”

Другий аспект удосконалення системи обліку - це забезпечення аналізу та внутрішнього контролю за фінансовими операціями. Це включає в себе регулярний аудит фінансових даних, щоб виявити можливі помилки або недоліки у системі обліку. Також важливо встановити механізми контролю за витратами та встановити бюджети для різних аспектів діяльності фермерського господарства, щоб уникнути непередбачених витрат та забезпечити ефективне використання ресурсів.

Удосконалення методів аналізу фінансових результатів відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління фермерським господарством. По-

перше, це передбачає розвиток більш детальних та комплексних систем внутрішнього обліку, які дозволяють точно відстежувати фінансові операції та формувати об'єктивні фінансові звіти. Це може включати в себе впровадження нових програмних засобів для автоматизації облікових процесів та створення аналітичних звітів [35, с. 85].

Також удосконалення методів аналізу фінансових результатів є розробка ефективних стратегій внутрішнього контролю та аудиту. Це означає впровадження механізмів перевірки фінансових даних та виявлення можливих недоліків або ризиків. Також важливо розвивати аналітичні навички управлінського персоналу, щоб вони могли правильно інтерпретувати фінансову інформацію та приймати обґрунтовані рішення на основі отриманих даних. Всі ці заходи сприятимуть покращенню ефективності управління та досягненню більш стабільних фінансових результатів.

Впровадження системи контролю за витратами є важливим кроком для покращення фінансової дисципліни та оптимізації витрат у фермерському господарстві. По-перше, це передбачає ретельний аналіз усіх видів витрат, відповідно до їх класифікації та призначення. Зокрема, можливе встановлення механізмів контролю за операційними, адміністративними та іншими видами витрат, щоб уникнути зайвих витрат або недооцінки фінансових ризиків.

Впровадження системи контролю за витратами - це розробка інструментів для моніторингу та аналізу витрат. Це може включати в себе впровадження програмного забезпечення для автоматизованого обліку витрат, створення звітів та аналітичних документів для оцінки ефективності витратних процесів. Також важливо встановити механізми контролю за витратами на різних етапах виробничого циклу, щоб вчасно виявляти та коригувати будь-які відхилення від плану. Всі ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності використання ресурсів та забезпечать більш стійкий фінансовий стан господарства.

Підвищення фінансової грамотності важливою складовою удосконалення фінансового управління у фермерських господарствах. По-перше, це передбачає проведення навчальних заходів та тренінгів для персоналу з питань

фінансового обліку, планування бюджету, аналізу фінансової звітності та ефективного використання ресурсів. Знання фінансових принципів та навичок управління грошовими потоками допоможуть забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів та мінімізувати ризики фінансових втрат.

З іншого боку, підвищення фінансової грамотності – це залучення керівництва та персоналу до участі у процесі прийняття фінансових рішень. Важливо створити відкрите середовище для обговорення фінансових питань та залучення всіх зацікавлених сторін до процесу прийняття рішень. Це сприятиме покращенню рівня взаєморозуміння між різними підрозділами господарства та забезпечить швидке реагування на зміни у фінансовому середовищі. Підвищення фінансової грамотності персоналу створить основу для стабільного фінансового розвитку фермерського господарства в умовах викликів та нестабільності на ринку.

Впровадження інноваційних технологій є ключовим етапом удосконалення системи обліку доходів та витрат у фермерських господарствах. По-перше, це передбачає використання сучасного програмного забезпечення для автоматизації обліку та аналізу фінансових операцій. Такі програмні продукти дозволяють збирати, обробляти та аналізувати дані швидше і ефективніше, що полегшує процес управління фінансами та прийняття стратегічних рішень.

Впровадження інноваційних технологій – це застосування сучасних методів та інструментів аналізу даних, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналіз Big Data. Ці технології дозволяють отримувати більш деталізовану та об'єктивну інформацію про фінансові показники господарства, що допомагає зробити більш обґрунтовані та стратегічні рішення. Впровадження інноваційних технологій сприятиме підвищенню ефективності обліку доходів та витрат, а також забезпечить більш точний та оперативний аналіз фінансових результатів діяльності господарства.

Слід підкреслити, що удосконалення системи обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів є критично важливим завданням для

фермерських господарств у сучасних умовах. Впровадження передових методів та інструментів обліку, в тому числі використання сучасного програмного забезпечення та інноваційних технологій, дозволить покращити якість фінансового аналізу, забезпечити більш точне та оперативне управління фінансами та прийняття стратегічних рішень.

Також запровадження електронного документообігу може значно сприяти удосконаленню системи обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів у фермерському господарстві. Електронний документообіг дозволить автоматизувати процес обробки та зберігання фінансової інформації, знизити ймовірність помилок та зберегти час. Крім того, це сприятиме збільшенню доступності даних для аналізу та прийняття управлінських рішень, що в свою чергу покращить ефективність управління фінансами господарства.

Впровадження електронного документообігу також сприятиме підвищенню рівня безпеки та збереженню конфіденційності фінансової інформації. Це стане можливим завдяки можливості обмеження доступу до даних лише авторизованим користувачам та застосуванню сучасних методів шифрування даних. Такий підхід допоможе зменшити ризик втрати чи недобросовісного використання фінансової інформації, що є надзвичайно важливим у сучасному цифровому середовищі.

Крім того, важливим напрямком удосконалення є підвищення фінансової грамотності серед працівників господарства, що дозволить їм краще розуміти фінансові процеси та приймати обґрунтовані рішення. Також важливо враховувати специфіку галузі та використовувати індивідуалізовані підходи до обліку та аналізу фінансів.

Впровадження електронного документообігу сприятиме створенню єдиної цифрової бази даних, яка об'єднає усю фінансову інформацію господарства в одному місці. Це зробить процес обробки та аналізу даних більш систематизованим та ефективним, дозволяючи з легкістю відстежувати та аналізувати поточний стан фінансів господарства. Такий централізований

підхід дозволить забезпечити більшу зрозумілість та прозорість управління фінансовими процесами, що є ключовим аспектом в успішному веденні бізнесу.

У підсумку, удосконалення системи обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів є ключовим чинником успішності фермерського господарства, що дозволить підвищити його конкурентоспроможність, стабільність та ефективність у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ У ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”

3.1 Оцінка абсолютних та відносних показників доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства

В галузі фермерського господарства, де кожен крок може вирішувати успіх чи невдачу, важливо мати чітке уявлення про фінансові аспекти своєї діяльності. Оцінка абсолютних та відносних показників доходів, витрат та фінансових результатів стає необхідним інструментом для досягнення стійкості та рентабельності у цій сфері. Правильне визначення цих параметрів дозволяє фермерам не лише керувати своєю діяльністю ефективно, а й розробляти стратегії розвитку, що базуються на об'єктивних даних [36, с. 71].

Попереднє розуміння понять абсолютних та відносних показників у контексті доходів, витрат та фінансових результатів грає ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та збалансованості господарства. Це дозволяє не лише оцінювати поточний стан речей, але й розробляти стратегії для майбутнього, що відповідають конкретним умовам та вимогам ринку. Такий підхід допомагає фермерам максимізувати свій потенціал у сфері агробізнесу та досягати позитивних фінансових результатів.

Оцінка динаміки отриманих доходів у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" є ключовим етапом у визначенні фінансової стійкості та перспектив розвитку господарства. Шляхом аналізу змін у доходах за певний період можна зробити висновки щодо ефективності управління ресурсами та успішності виробничої діяльності. Джерелом для аналізу слугує фінансова звітність (Додаток А).

Динаміка отриманих доходів відображає не лише загальну тенденцію змін, але й дозволяє виявити ключові чинники, які впливають на фінансовий результат господарства [37, с. 96]. Аналіз такої динаміки дозволяє виявити переваги та недоліки в роботі, що відкриває можливості для оптимізації стратегій управління та планування майбутніх дій.

Такий аналіз є важливим інструментом для забезпечення стабільності та прибутковості господарства, а також для вироблення обґрунтованих стратегій розвитку, спрямованих на досягнення поставлених цілей та відповідь на виклики сучасного ринку.

Проведено оцінку динаміки отриманих доходів у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2021-2023 рр. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Оцінка динаміки отриманих доходів у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2021-2023 рр.**

Роки	Дохід підприємства, тис. грн.	Темпи росту, %	
		базисні	Ланцюгові
2021	24279,2	100	100
2022	16882,9	69,5	69,5
2023	50324,5	207,3	298,1

Провівши аналіз доходів підприємства, виявлено, що доходи за базисним методом були найнижчими у 2022 році, і впродовж усіх років вони зростали. Щодо ланцюгового метода, то максимальні результати були у 2023 році – доходи зросли аж на 298,1% порівняно з попереднім роком. Візуалізація отриманих результатів наведено на рис. 3.1.

Оцінка впливу факторів на зміну виручки від реалізації основних видів продукції є важливим етапом в аналізі фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. Фактори, що впливають на цю зміну, можуть бути досить різноманітними і включати в себе такі аспекти, як зміни цін на ринку, погодні умови, вартість виробництва, а також дії конкурентів та регулювальних органів. Аналіз впливу цих факторів дозволяє зрозуміти, які саме чинники впливають на доходність та ефективність виробництва основної продукції.

Даний аналіз допомагає підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо управління виробництвом, ціноутворення та маркетингових стратегій.

Відповідно, це сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стабільності сільськогосподарських підприємств на ринку.

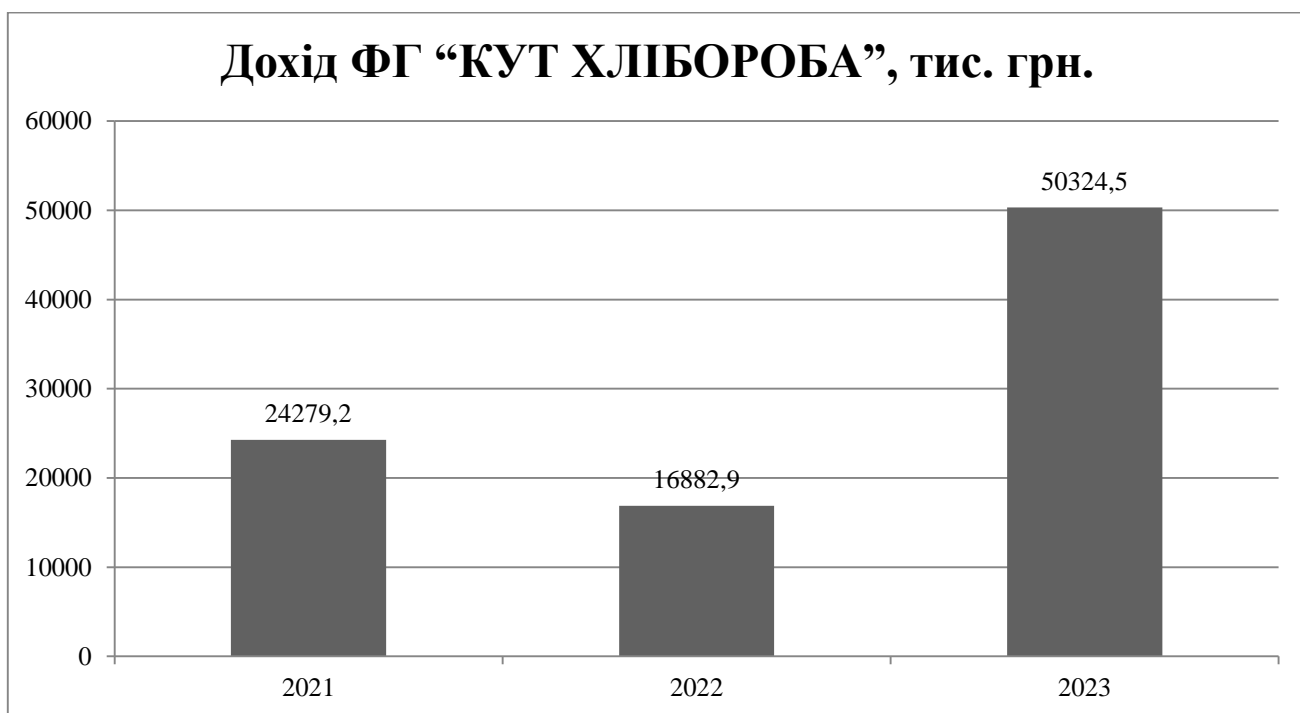

Рис. 3.1 Динаміка доходів ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2021-2023 рр.

Оцінка динаміки отриманих витрат у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" є важливим етапом у фінансовому аналізі господарства. Динаміка витрат відображає не лише зміни у загальній сумі витрат за певний період, але й виявляє основні фактори, що впливають на ефективність управління ресурсами та виробничою діяльністю.

Аналіз зміни витрат дозволяє виявити тенденції в їх розподілі, виявити можливі ризики та перспективи ефективного використання ресурсів. Наприклад, зростання витрат на певні складові може бути пов'язане зі збільшенням обсягів виробництва, або з ростом цін на необхідні матеріали та послуги.

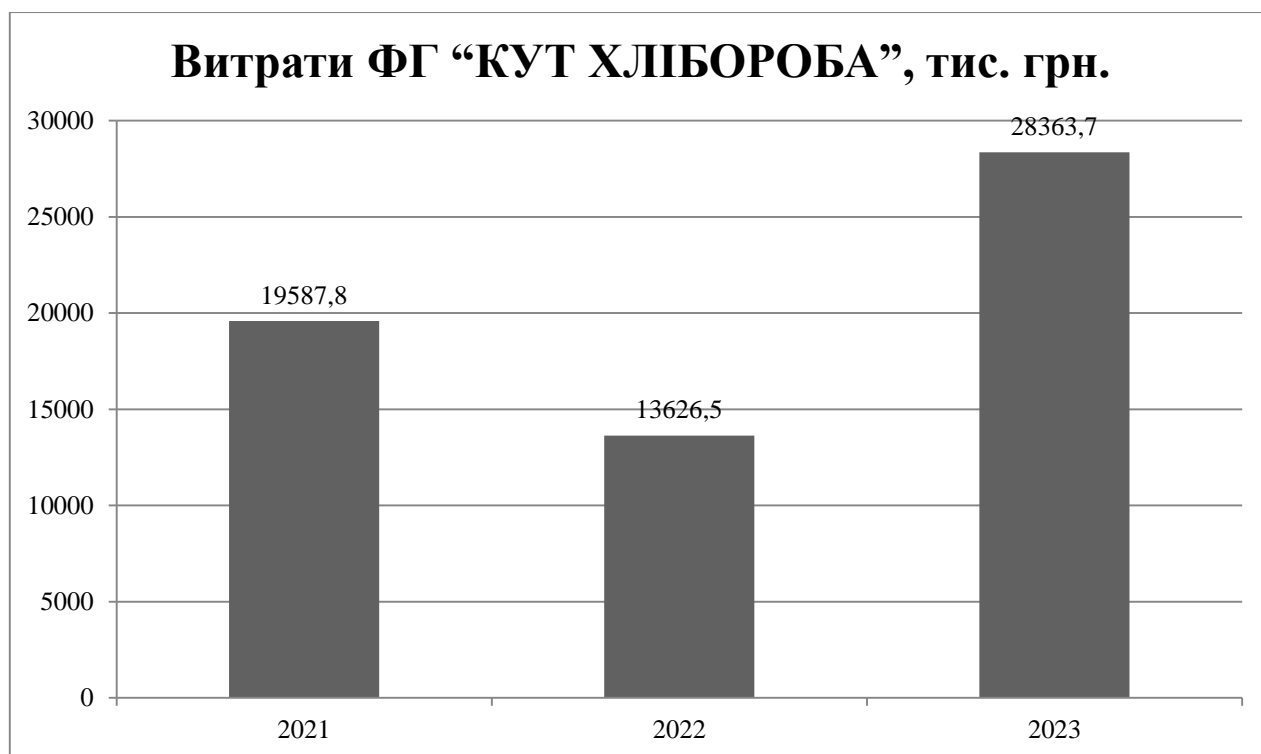
Проведено оцінку динаміки понесених витрат у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2021-2023 рр. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Оцінка динаміки понесених витрат у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2021-2023 рр.**

Роки	Витрати підприємства, тис. грн..	Темпи росту, %	
		базисні	Ланцюгові
2021	19587,8	100	100
2022	13626,5	69,6	69,6
2023	28363,7	144,8	208,2

Провівши аналіз витрат підприємства, виявлено, що витрати за базисним методом були найнижчими у 2022 році, і впродовж решту років вони зростали. Щодо ланцюгового метода, то максимальні результати були у 2023 році – витрати зросли аж на 208,2 % порівняно з попереднім роком. Візуалізація отриманих результатів наведено на рис. 3.2.

**Рис. 3.2 Динаміка витрат ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2021-2023 рр.**

Оцінка динаміки фінансових результатів у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" є ключовим аспектом фінансового аналізу діяльності господарства. Фінансові результати відображають ефективність управління ресурсами, виробничу діяльність та загальну фінансову стабільність.

Аналіз динаміки фінансових результатів дозволяє виявити тенденції у зміні прибутковості господарства за певний період. Наприклад, зростання прибутку може свідчити про успішність виробництва та ефективне використання ресурсів, тоді як зменшення прибутку може вказувати на проблеми в управлінні або на вплив зовнішніх факторів.

Проведено оцінку динаміки фінансових результатів (прибутку) у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" за 2021-2023 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Оцінка динаміки фінансових результатів у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА"
за 2021-2023 рр.**

Роки	Фінансові результати підприємства, тис. грн.	Темпи росту, %	
		базисні	Ланцюгові
2021	4691,4	100	100
2022	3256,4	69,4	69,4
2023	21960,8	468,1	674,4

Провівши аналіз фінансових результатів підприємства, виявлено, що прибуток за базисним методом були найнижчими у 2022 році, і впродовж решту років він зростає. Щодо ланцюгового метода, то максимальні результати були у 2023 році – прибуток зросли аж на 674,4 % порівняно з попереднім роком. Візуалізація отриманих результатів наведено на рис. 3.3.

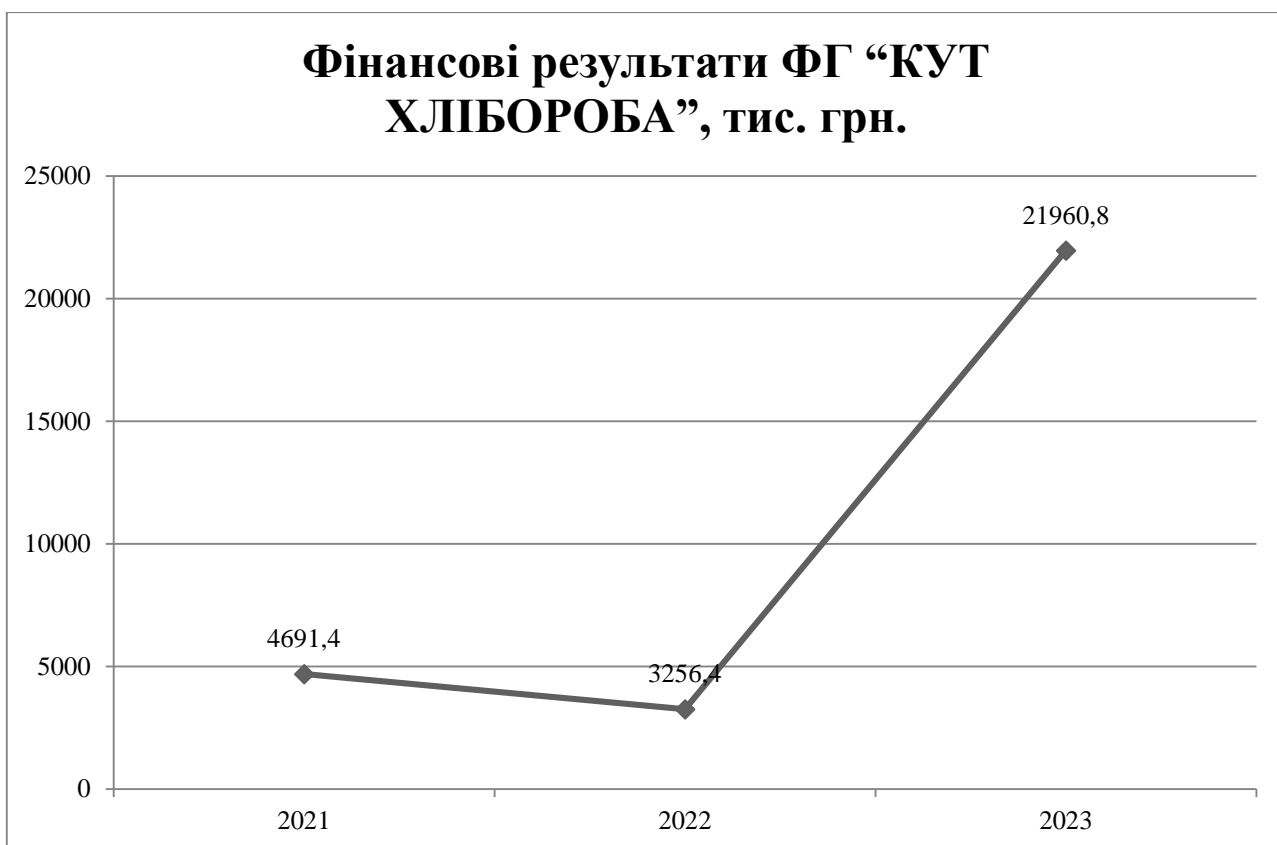

Рис. 3.3 Динаміка фінансових результатів ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2021-2023 рр.

Оцінка абсолютних та відносних показників доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства є важливим інструментом управління сільськогосподарськими підприємствами. Цей аналіз дозволяє отримати глибоке розуміння фінансового стану господарства, виявити сильні та слабкі сторони його діяльності, а також визначити можливості для оптимізації та розвитку.

Використання абсолютних показників, таких як загальний обсяг доходів та витрат, дозволяє зрозуміти фінансовий рівень господарства в цілому. У той час як використання відносних показників, таких як коефіцієнти рентабельності та ефективності, дозволяє порівняти фінансові результати господарства з його розмірами, ринковими тенденціями та іншими суб'єктами галузі.

3.2 Аналіз виробництва та рентабельності продукції фермерського господарства

У галузі сільськогосподарського виробництва аналіз виробництва та рентабельності продукції фермерських господарств є ключовим інструментом для ефективного управління та прийняття стратегічних рішень. В умовах постійних змін на ринку, зростаючої конкуренції та впливу різноманітних факторів зовнішнього середовища, забезпечення стійкості та прибутковості виробництва стає складним завданням для сільськогосподарських підприємств. Аналіз дозволяє не лише визначити ефективність виробництва, але й ідентифікувати потенційні можливості для оптимізації процесів та забезпечення стабільного фінансового стану підприємства [38, с. 62].

Проведено оцінку впливу факторів на зміну виручки від реалізації основних видів продукції у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Вплив факторів на зміну виручки від реалізації основних видів продукції у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр.

Назва продукції	Обсяг реалізації, т		Відпускна ціна, грн.		Виручка від реалізації, тис. грн.		Відхилення + / -
	Мин. рік	Звіт. Рік	Мин. рік	Звіт. Рік	Мин. Рік	Звіт. Рік	
пшениця	0,7	2	7930	8005	5909,015	16103,8	10194,83
соя	0,3	0,6	14886	14326	4220,725	9058,41	4837,685
соняшник	0,5	1,9	12900	13200	6753,16	25162,25	18409,09

Як бачимо, виручка від реалізації всіх видів продукції збільшилася. Проведемо способом абсолютних різниць визначення впливу факторів на виручку від реалізації пшениці, яка збільшилася на 10194,83 тис. грн.. Це відбулося під впливом наступних факторів:

а) зміни обсягу реалізації:

$$\Delta y_a = \Delta a \times b_0 = 1,3 \times 7930 = 10309;$$

б) зміни відпускної ціни:

$$\Delta y_b = a_1 \times \Delta b = 2 \times 75 = 150;$$

$$\Delta y = 10309 + 150 = +10459.$$

Проведений аналіз свідчить, що на збільшення реалізації пшениці вплинули позитивно і збільшення обсягів реалізації і зміна відпускної ціни. Наступним кроком є оцінка впливу факторів на зміну прибутку від реалізації продукції у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Вплив факторів на зміну прибутку від реалізації основних видів продукції
у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр.**

Найменування продукції,	Обсяг реалізації продукції, т		Ціна, грн.		Собівартість, грн.	
	мин. рік	звіт. рік	мин. рік	звіт. рік	мин. рік	звіт. рік
пшениця	0,7	2	7930	8005	7051,0	4998,7
соя	0,3	0,6	14886	14326	13966,5	10417,4
соняшник	0,5	1,9	12900	13200	7642,0	5997,4

Визначаємо фінансовий результат від реалізації продукції у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

**Аналітична таблиця визначення фінансового результату у ФГ “КУТ
ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр.**

Показники	Минулий рік	Звітний рік	+/-
Виручка від надання послуг	16882,9	50324,5	33441,6
Повна собівартість наданих послуг	13214,6	28075,5	14860,9
Прибуток	3668,3	22249	18580,7

Як бачимо, фермерське господарство отримало позитивний фінансовий результат у 2023 р., а саме прибуток, який збільшився на 18580,7 тис. грн. у звітному році. У табл. 3.7. зображено вплив факторів на зміну величини прибутку у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр.

Таблиця 3.7

**Визначення впливу факторів на зростання прибутку у ФГ “КУТ
ХЛБОРОБА” за 2022-2023 рр.**

№	ОРП	ПВ	Ц	С	Прибуток	+/-
Мин. рік	0	0	0	0	3668,3	-
1 підст.	1	0	0	0	11004,9	7336,6
2 підст.	1	1	0	0	12300,0	1295,1
3 підст.	1	1	1	0	49685,6	37385,6
4 підст.	1	1	1	1	22249	-27436,6
Разом:	-	-	-	-	-	18580,7

Отже, при проведенні факторного аналізу виявлено, що резервами для збільшення виручки від реалізованої продукції є збільшення обсягу реалізованої продукції та підвищення питомої ваги більш рентабельних продуктів. Збільшення обсягів продажу може бути досягнуте шляхом розширення ринків збуту, впровадження нових маркетингових стратегій або підвищення ефективності виробництва. Підвищення питомої ваги більш рентабельних продуктів передбачає оптимізацію асортименту продукції, фокусуючись на тих виданнях, які приносять більш великий прибуток на одиницю продукції. Такий підхід дозволить ефективніше використовувати ресурси та збільшити загальний дохід від господарської діяльності.

Поряд із показником прибутку, доцільним є визначити рівень рентабельності виробленої продукції фермерським господарством. Рентабельність продукції відображає ефективність використання ресурсів та інвестицій у виробництві товарів. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки ефективно господарство використовує свої ресурси для генерації прибутку. Враховуючи складність сільськогосподарського виробництва та його залежність від погодних умов, цінових коливань та інших факторів, розрахунок рентабельності допомагає зрозуміти ефективність бізнесу у довгостроковій перспективі та виявити можливі шляхи підвищення його стійкості та

прибутковості. Проведено розрахунок впливу факторів на рентабельність виробництва у ФГ “КУТ ХЛБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

**Визначення впливу факторів на рентабельність виробництва у ФГ
“КУТ ХЛБОРОБА” за 2022-2023 рр.**

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення, + / -
1. Виручка від реалізації продукції, грн.	16882,9	50324,5	33441,6
2. Собівартість реалізованої продукції, грн.	13214,6	28075,5	14860,9
3. Прибуток, грн.	3668,3	22249	18580,7
4. Рентабельність виробництва, %	27,8	79,2	51,5

З розрахунків видно, що рентабельність виробництва збільшилася на 51,5% через вплив наступних факторів:

а) зміни прибутку:

$$\Delta y_a = \frac{22249}{13214,6} - \frac{3668,3}{13214,6} = -14$$

б) зміни собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta y_b = \frac{22249}{28075,5} - \frac{22324}{13214,6} = 89$$

$$\Delta y = -14 + 89 = 51$$

Отже, при проведенні факторного аналізу виявлено, що резервами збільшення рентабельності виробництва є збільшення прибутку. Підвищення прибутку може бути досягнуте шляхом оптимізації витрат, підвищення ефективності виробництва, впровадження інноваційних технологій, розширення асортименту продукції, а також розвитку нових ринків збуту. Збільшення прибутку є важливим фактором для підвищення рентабельності господарства і забезпечення його стійкого фінансового стану.

Розрахунок впливу факторів на рентабельність продажу включає аналіз широкого спектру чинників, що можуть впливати на фінансовий результат

підприємства. Цей процес передбачає ідентифікацію та збір даних щодо таких ключових параметрів, як цінова стратегія, обсяги продажу, витрати на виробництво, ефективність маркетингових кампаній та інші. Після цього проводиться статистичний аналіз, використовуючи різні методи, такі як кореляційний аналіз та регресійний аналіз, щоб визначити ступінь взаємозв'язку між цими факторами та рентабельністю продажу. Цей процес допомагає управлінцям отримати глибоке розуміння того, які чинники найбільше впливають на фінансові результати підприємства і яким чином можна оптимізувати їх стратегії для підвищення рентабельності. Проведено розрахунок впливу факторів на рентабельність продажу у ФГ “КУТ ХЛИБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Визначення впливу факторів на рентабельність продажу у ФГ “КУТ ХЛИБОРОБА” за 2022-2023 рр.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	+ / -
1. Прибуток, грн.	3668,3	22249,0	18580,7
2. Виручка від реалізації продукції, грн.	16882,9	50324,5	33441,6
3. Рентабельність продажу, %	0,2	0,4	0,2

З розрахунків видно, що рентабельність продажу зменшилася на 1,41%, це відбулося під впливом наступних факторів:

а) зміни прибутку:

$$\Delta y_a = \frac{22249}{16882,9} - \frac{3668,3}{16882,9} = 1,1$$

б) зміни виручки від надання послуг:

$$\Delta y_b = \frac{22249}{50324,5} - \frac{22249}{16882,9} = -0,88$$

$$\Delta y = 1,1 + (-0,88) = 0,2$$

Отже, при проведенні факторного аналізу рентабельності продажу виявлено, що резервами є збільшення виручки від реалізованої продукції. Це

може бути досягнуте шляхом розширення ринків збуту, вдосконалення маркетингових стратегій, удосконалення якості продукції, а також впровадження нових каналів збуту. Збільшення виручки є ключовим аспектом для підвищення рентабельності продажу і забезпечення стійкого фінансового результату фермерського господарства.

Проведено розрахунок впливу факторів на рентабельність окремого виду продукції (пшениці) у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Визначення впливу факторів на рентабельність окремого виду продукції (пшениці) у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	+ / -
1. Ціна продукції (роботи, послуги), грн.	7930,0	8005,0	75,0
2. Собівартість продукції (роботи, послуги), грн.	7051,0	4998,7	-2052,3
3. Рентабельність продукції (роботи, послуги), %	1,1	1,6	0,5

$$P_0 = \frac{Ц_0 - C_0}{C_0} = \frac{7930 - 7051}{7051} = 0,12$$

$$P_{ум} = \frac{Ц_1 - C_0}{C_0} = \frac{8005 - 7051}{7051} = 0,14$$

$$P_1 = \frac{Ц_1 - C_1}{C_1} = \frac{8005 - 4998,7}{4998,7} = 0,46$$

Рентабельність пшениці збільшилася на 5 %, за рахунок:

а) збільшення ціни:

$$P_{ум} - P_0 = 0,14 - 0,12 = +0,2$$

б) незмінності собівартості:

$$P_1 - P_{ум} = 0,46 - 0,14 = 0,32$$

$$P = 0,2 + 0,32 = +0,52$$

Отже, при проведенні факторного аналізу рентабельності виробу виявлено, що одним із ключових аспектів, який варто ретельно розглянути, є можливість зменшення ціни продукції або збільшення її собівартості. Це може

включати в себе різноманітні чинники, такі як збільшення витрат на сировину, енергію чи працю, зміни в податковому законодавстві, коливання валютних курсів, та інші. Розгляд цих аспектів дозволить виявити можливі резерви для підвищення ефективності виробництва та збільшення його прибутковості.

3.3 Оцінка фінансового стану та напрямки його зміцнення в сучасних умовах господарювання

У сучасному динамічному світі, де кожен крок підприємства може визначати його майбутність, оцінка фінансового стану стає не лише важливим завданням, але й необхідністю для забезпечення стійкості та успішності в господарюванні. Сучасні умови, що характеризуються швидкозмінністю ринкових умов, конкурентною боротьбою та нестабільністю економічного середовища, вимагають від підприємств постійного моніторингу та аналізу їх фінансового стану [39, с. 34].

Оцінка фінансового стану дозволяє не лише з'ясувати поточний стан справ, але й виявляти тенденції, прогалини та можливості для покращення. Вона є ключовим інструментом для розроблення стратегій управління, прийняття обґрунтованих фінансових рішень та визначення напрямків подальшого розвитку. Тому, досліджуючи оцінку фінансового стану фермерського господарства, необхідно розглянути основні аспекти оцінки фінансового стану підприємства в сучасних умовах господарювання, виявимо ключові фактори, що впливають на його стійкість та ефективність.

Оцінка платоспроможності у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” є важливим етапом у забезпеченні фінансової стабільності та успішності господарства. Платоспроможність визначається здатністю підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами та іншими сторонами. Для оцінки платоспроможності ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” важливо аналізувати різноманітні фінансові показники, такі як поточні та швидкі забезпеченість, заборгованість, рівень ліквідності та інші. Цей аналіз дозволить виявити

потенційні ризики неплатоспроможності та розробити стратегії для їх запобігання та управління.

Проведено оцінку платоспроможності у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Оцінка платоспроможності у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2022-2023 рр.**

Показники	2022	2023	Граничне значення	Відхилення, + / –	
				від минулого року	від граничн. значення
1. Оборотні активи в т.ч.	14268,5	28087,8	-	13819,3	-
а) запаси	4198,3	10167,1	-	5968,8	-
б) дебіт. заборг-сть	8501,2	12553,1	-	4051,9	-
в) грошові кошти	1036,7	1043,8	-	7,1	-
2. Поточні зобов'язання	7119,9	7119,9	-	0	-
3. К-нт загальної ліквідності	2,00	3,94	2,00	1,94	1,94
4. К-нт швидкої ліквідності	1,34	1,91	0,80	0,57	1,11
5. К-нт абсолютної ліквідності	0,15	0,15	0,20	0,00	-0,05

З проведеного розрахунку видно, що коефіцієнт загальної ліквідності і коефіцієнт швидкої ліквідності перевищують граничне значення, що є позитивним сигналом для підприємства. Високий рівень цих коефіцієнтів свідчить про те, що підприємство має достатню кількість легко ліквідних активів, які можуть бути швидко перетворені на готівку або використані для погашення поточних зобов'язань.

Проте варто звернути увагу на те, що коефіцієнт абсолютної ліквідності не перевищує граничне значення. Це може вказувати на те, що частина ліквідних активів підприємства може бути зв'язана з оборотними засобами або іншими довгостроковими інвестиціями, що може ускладнити їх конвертацію у

готівку у короткостроковій перспективі. Таким чином, хоча загальна картинка ліквідності виглядає добре, необхідно провести подальший аналіз структури ліквідних активів та їх розподілу для забезпечення стабільної фінансової позиції підприємства в майбутньому.

Оцінка фінансової стійкості у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” є ключовим аспектом для забезпечення успішної діяльності та відповідності до вимог сучасного ринкового середовища. Для цього необхідно аналізувати різноманітні фінансові показники та показники діяльності підприємства. Проведено аналіз рівня фінансової стійкості ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2022-2023 рр. на основі аналітичних показників (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

**Аналіз фінансового стану у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2022-2023 рр.**

Показники	2022	2023	Гран. знач.	+ / –
1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,62	0,75	0,50	0,13
2. Коефіцієнт фінансової залежності	0,38	0,25	0,50	-0,13
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,70	0,89	0,70	0,18
4. Коефіцієнт фінансового ризику	0,63	1,71	До 1	1,09
5. Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,34	0,43	1 і більше	0,09
6. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,35	0,56	1 і більше	0,21
7. Коефіцієнт постійності активів	0,66	0,57	1,00	-0,09
8. Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	1,46	1,33	-	-0,13

Розрахувавши дані у таблиці та аналізуючи коефіцієнти, можна зробити висновок, що фінансова стійкість покращилася. Збільшення обсягу власного капіталу свідчить про зростання фінансової незалежності та здатності

підприємства витримувати економічні труднощі. Візуалізація отриманих результатів аналізу фінансового стану наведено на рис. 3.4.

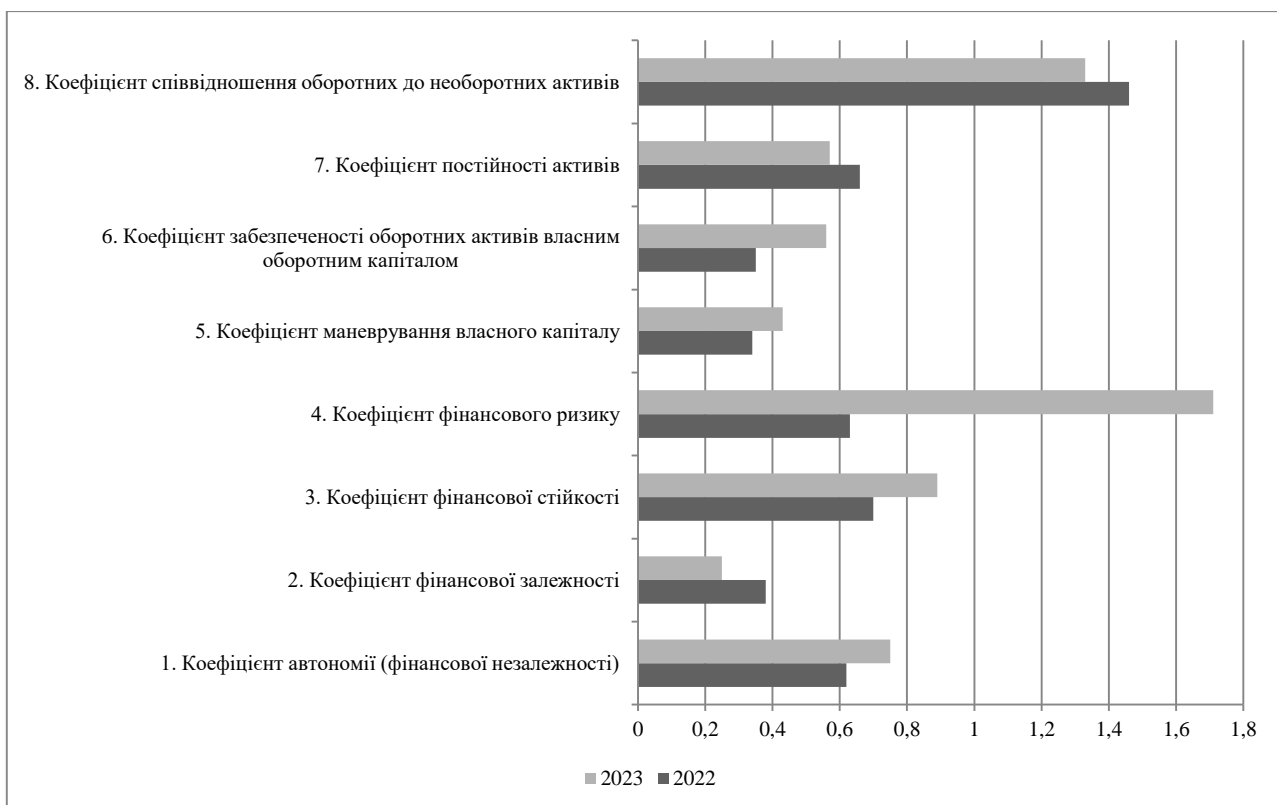

Рис. 3.4 Динаміка показників фінансового стану ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” за 2021-2023 рр.

Для проведення рейтингової оцінки фінансового стану ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” можна скористатися різноманітними методами та моделями, які враховують різні аспекти його діяльності. Один з найпоширеніших методів - це використання рейтингової шкали або системи, де підприємству присвоюється оцінка відповідно до певних критеріїв.

Критеріями для рейтингової оцінки можуть бути:

1. Ліквідність – рівень поточних та швидких активів у порівнянні з поточними зобов'язаннями.

2. Платоспроможність – здатність виконання фінансових зобов'язань у встановлений термін.

3. Рентабельність – ефективність використання активів та генерація прибутку.

4. Фінансова стабільність – рівень власного капіталу та його забезпеченість активами [40, с. 205].

На основі цих критеріїв можна присвоїти кожному показнику певний бал або рейтинг, а потім підсумувати їх для отримання загального рейтингу фінансового стану підприємства. На основі отриманих даних попередніх завдань розраховано рейтингову оцінку фінансового стану ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА” у динаміці (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

**Рейтингова оцінка фінансового стану у ФГ “КУТ ХЛІБОРОБА”
за 2022-2023 рр.**

Показники	2022	2023	Еталонне значення	Стандартизований показник, x_{ij}	
				2022	2023
П-ки фінансової стійкості:					
1. Коефіцієнт автономії	0,62	0,75	0,75	0,82	1
2. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,70	0,89	0,89	0,79	1
3. Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,34	0,43	0,43	0,80	1
4. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,35	0,56	0,56	0,63	1
Показники ліквідності:					
5. К-нт загальної ліквідності	2,00	3,94	3,94	0,51	1
6. К-нт швидкої ліквідності	1,34	1,91	1,91	0,70	1
7. К-нт абсолютної ліквідності	0,15	0,15	0,15	1,00	1
П-ки рентабельності:					
8. Рентабельність вироб-ва	27,76	79,25	79,25	0,35	1
9. Рентабельність продажу	0,22	0,44	0,44	0,49	1
10. Рентабельність активів	0,15	0,45	0,45	0,34	1
11. Рентабельність власного капіталу	0,25	0,61	0,61	0,41	1
11. Рейтингова оцінка, R				0,67	0
12. Ранг підприємства				2	1

Отже фінансовий стан підприємства виявився кращим у 2023 році, ніж у 2022 р. Про це вказує розрахована рейтингова оцінка підприємства на основі основних показників фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності. Покращення фінансового стану може бути наслідком ефективного управління

ресурсами, реалізації стратегій зменшення ризиків та зростання прибутковості. Збільшення рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, а також покращення показників рентабельності свідчать про його здатність відповідати викликам ринкових умов та вирішувати фінансові завдання. Це може стати основою для подальшого успішного розвитку підприємства, забезпечуючи йому стабільну позицію на ринку та впевненість у майбутньому.

ВИСНОВОК

Доходи, витрати та фінансові результати є важливими складовими економічної системи фермерських господарств. Витрати представляють собою складне економічне явище, яке тісно пов'язане з усіма складовими процесу управління. Доходи і витрати взаємодіють, впливаючи на фінансовий результат, який в свою чергу є показником фінансового стану підприємства. Оптимальне управління цими факторами дозволяє досягати прибутковості та стійкості фермерського господарства, забезпечуючи його успішне функціонування в умовах ринкової конкуренції.

Класифікація фінансових результатів є одним із ключових аспектів в організації обліку господарської діяльності. Цей процес допомагає врегулювати та систематизувати фінансову інформацію, роблячи її зрозумілою та корисною для прийняття рішень. Горизонтальний метод складання фінансових результатів передбачає вивчення витрат, доходів і фінансових результатів в розрізі їх видів на рівні компанії в цілому. Вертикальний принцип формування фінансових результатів забезпечить достовірні аналітичні дані, дозволяючи перевіряти та управляти витратами і доходами в рамках їх видів на рівні відповідальності за класом.

Нормативно-правове забезпечення зі сторони держави та визначення відповідних стандартів на міжнародному рівні є необхідними для ефективного функціонування різних господарюючих суб'єктів. У зв'язку з цим, відбувається створення системи обліку витрат, доходів і фінансових результатів у господарській діяльності фермерських господарств на основі встановлених нормативно-правових рамок. Регулятивна база створює платформу для стабільного функціонування бухгалтерського обліку, сприяє контролю та дозволяє здійснювати аналіз, що є ключовим для прийняття управлінських рішень та оптимізації фінансового стану суб'єкту господарювання. Таке регулювання стає фундаментом впровадження ефективних методів аналізу

фінансових показників, що сприяє підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності фермерського господарства є важливим аспектом ефективного управління аграрним бізнесом. Дослідження особливостей організації та методики обліку й аналізу проводилося на прикладі господарської діяльності фермерського господарства “Кут Хлібороба”. На ФГ “Кут Хлібороба” система обліку фінансових результатів спроектована таким чином, щоб забезпечити надійну, доступну та актуальну інформацію про витрати та доходи. Особливість полягає в тому, що дані про фінансові результати розбиваються за видами діяльності компанії. Ця деталізація відображається у подальшій оцінці результатів роботи підрозділів та служить базою для управлінських рішень.

У ФГ “Кут Хлібороба” облік витрат з усіх видів діяльності здійснюється та відображається в бухгалтерському обліку за допомогою створення первинних документів та формування бухгалтерських записів. Витрати, що виникають внаслідок операційної та іншої діяльності суб’єкта господарювання, фіксуються та підсумовуються на рахунках класу 9 “Витрати діяльності”. Доходи від різних видів діяльності ФГ “Кут Хлібороба” відображаються в обліку через реєстрацію первинних документів та формування бухгалтерських проводок. Ця інформація відображається у класі 7 “Доходи і результати”.

Фінансові труднощі, що спровокувала криза, вплинули на операційну діяльність ФГ “Кут Хлібороба”. Для подолання неефективності у генерації прибутку, необхідно розробити та впровадити чітку стратегію управління прибутком на мікрорівні. Удосконалення системи обліку формування доходів, витрат та фінансових результатів є ключовим чинником успішності фермерського господарства, що дозволить підвищити його конкурентоспроможність, стабільність та ефективність у довгостроковій перспективі.

Оцінка динаміки отриманих доходів у ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" є ключовим етапом у визначенні фінансової стійкості та перспектив розвитку

господарства. Провівши аналіз доходів підприємства, виявлено, що доходи за базисним методом були найнижчими у 2022 році, і впродовж усіх років вони зростали. Щодо ланцюгового метода, то максимальні результати були у 2023 році – доходи зросли аж на 298,1% порівняно з попереднім роком. Провівши аналіз витрат підприємства, виявлено, що витрати за базисним методом були найнижчими у 2022 році, і впродовж решту років вони зростали. Щодо ланцюгового метода, то максимальні результати були у 2023 році – витрати зросли аж на 208,2 % порівняно з попереднім роком.

Фермерське господарство отримало позитивний фінансовий результат у 2023 р., а саме прибуток, який збільшився на 18580,7 тис. грн. у звітному році. При проведенні факторного аналізу виявлено, що резервами для збільшення виручки від реалізованої продукції є збільшення обсягу реалізованої продукції та підвищення питомої ваги більш рентабельних продуктів. Збільшення обсягів продажу може бути досягнуте шляхом розширення ринків збуту, впровадження нових маркетингових стратегій або підвищення ефективності виробництва. Підвищення питомої ваги більш рентабельних продуктів передбачає оптимізацію асортименту продукції, фокусуючись на тих виданнях, які приносять більш великий прибуток на одиницю продукції. Такий підхід дозволить ефективніше використовувати ресурси та збільшити загальний дохід від господарської діяльності.

Оцінка фінансового стану дозволяє не лише з'ясувати поточний стан справ, але й виявляти тенденції, прогалини та можливості для покращення. Вона є ключовим інструментом для розроблення стратегій управління, прийняття обґрунтованих фінансових рішень та визначення напрямків подальшого розвитку. З проведеного розрахунку видно, що коефіцієнт загальної ліквідності і коефіцієнт швидкої ліквідності перевищують граничне значення, що є позитивним сигналом для підприємства. Високий рівень цих коефіцієнтів свідчить про те, що підприємство має достатню кількість легко ліквідних активів, які можуть бути швидко перетворені на готівку або використані для погашення поточних зобов'язань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сідун В.А. Економіка підприємства: навч. посібн. К.: Центр навч. літ-ри, 2003. 436 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 “Дохід”: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 “Дохід” від 01.01.2012 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Бухгалтерський фінансовий облік / за ред. Ф.Ф. Бутинця. Вид. 7-оє. Житомир : Вид-во "Рута", 2006. 832 с.
5. Блонська В.І. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин. Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2008. Вип. 18.6. С. 117-123.
6. Байдик О. Нормативний метод обліку витрат на виробництво продукції. Баланс. 2001. № 7. С. 50-61.
7. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством. Держава та регіон: наук.-виробн. журнал. Сер.: Економіка та підприємництво. Запоріжжя : Вид-во Класичного приватного університету. 2009. № 7. С. 221-225.
8. Пушкар М.С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) від 12.03.2013 р. № 929_010. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

11. Прохар Н.В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблемитеорії та практики: монографія. Полтава:РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.
12. Лень В.С. Фінансовий облік в Україні: задачі, тести, відповіді: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 320 с.
13. Козак В. Г. Бухгалтерський облік для економістів АПК: зб. нормат. док. Київ : КНЕУ, 2013. 806 с.
14. Нападовська Л. В. Управлінський облік.: підр. 2-е вид. доопр. та допов. К.: КНТЕУ, 2010. 647 с.
15. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник для ВНЗ. Вінниця : Нова Книга, 2009. 384 с.
16. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: у 3 т. К.: Вид. центр «Академія», 2010. Т. 2. 848 с.
17. Чебанова Н. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 222 с.
18. Васільєва Л. М. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за спрощеною формою: навчальний посібник. Дніпропетровськ : Біла К. О., 2011. 260с.
19. Кім Г.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та їх заповнення. К. : Центр навчальної літератури, 2004.- 291 с.
20. Коблянська О. І. Фінансовий облік: [навч. посібн. 2-ге вид., випр. і доп.]. К.: Знання, 2007. 471 с.
21. Податковий кодекс України № 2146-VIII від 07.09.2017 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
22. Закони України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
24. Романів Є. М. Збірник нормативно-правових актів з фінансового контролю : навчально-методичний посібник. Львів : ЛДФА, 2011. 212 с.

25. Арич М. І Концептуальні підходи до визначення фінансово-економічних результатів підприємства. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8848/1/11.pdf>
26. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
28. Гарасим П. М. Організація обліку і звітності : навчальний посібник. Львів : НВФ «Українські технології», 2012. 328 с.
29. Джулій Л. В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: навчальний посібник. Хмельницький : ТУП, 2012. 199 с.
30. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік : Основи теорії та практики К. : Знання, 2009. 422 с.
31. Бурлака С.М. Особливості визначення фінансових результатів діяльності підприємств. Економічна думка. 2013. С. 45-49
32. Костишина М. Т. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник. Львів : Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. 440 с.
33. Худолій Л. М. Теорія фінансів : навчально-методичний посібник. К. : Вид-во Європ. унту, 2003. 167 с.
34. Ніколаєва В. П. Класифікація доходів з операційної діяльності підприємства. Економіка АПК. 2009. № 10. С. 91-95.
35. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. К. : Алерта, 2011. 785 с.
36. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства: навч. посібник. К.: Кондор, 2007. 180 с.

37. Купріна Н.М., Терепенчук В.В. Особливості економічного аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства. Науковий вісник. Науки: економіка, політологія, історія. 2010. С. 91-100.
38. Мошенський С. З. Економічний аналіз: підручник для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. Житомир: Рута, 2017. 104 с.
39. Мних Є. В. Економічний аналіз: навч. посібник. Львів: Україна, 2016. 144 с.
40. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 320 с.

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

ФГ "КУТ ХЛББОРБА"

Дата(рік,місяць,число)

за ЄДРПОУ

за КАТОГТГ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2024	01	01
39646635		
UA26040350110064718		
110		
01.11		

Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання Фермерське господарство

Вид економічної діяльності Вирощування зернових та технічних культур

Середня кількість працівників, осіб 6

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця ВЕСЕЛА, буд. 11, с. ГРАБИЧАНКА, ТЛУМАЦЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78020, Україна

1.Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	9 762,3	21 055,0
первісна вартість	1011	14 033,7	27 917,1
знос	1012	(4 271,4)	(6 862,1)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	9 762,3	21 055,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	4 198,3	10 167,1
у тому числі готова продукція	1103	-	7 866,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	8 501,2	12 553,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	3 990,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 036,7	1 043,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	532,3	333,8
Усього за розділом II	1195	14 268,5	28 087,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	24 030,8	49 142,8

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паісовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14 775,0	36 735,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	14 780,0	36 740,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	3 644,6	479,6
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 366,4	129,6
розрахунками з бюджетом	1620	156,2	74,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	31,7	-
розрахунками з оплати праці	1630	124,7	-
Доходи майбутніх періодів	1665	947,7	947,7
Інші поточні зобов'язання	1690	848,6	3 986,5
Усього за розділом III	1695	7 119,9	5 618,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	24 030,8	49 142,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	50 324,5	16 882,9
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	50 324,5	16 882,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(28 075,5)	(13 214,6)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(285,7)
Інші витрати	2270	(288,2)	(126,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(28 363,7)	(13 626,5)
Фінансовий результат до оподаткування ¹ (2280 - 2285)	2290	21 960,8	3 256,4
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	21 960,8	3 256,4

Керівник

Головний бухгалтер

Надісник Іванна Іванівна
(ініціал, прізвище)Надісник Іванна Іванівна
(ініціал, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад